

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Studijní program: Sociální práce

Studijní obor: Sociální pracovník

Kód oboru: 7502R022

Název bakalářské práce:

PROBLEMATIKA MIGRACE A AZYLOVÉHO ŘÍZENÍ

PROBLEMS OF MIGRATION AND ASYLUMPROCEDURE

Autor:
Martina Pokorná
Doubravice 11
294 26 Skalsko

Podpis autora: _____

Vedoucí práce: Mgr. Lenka Nádvorníková

Počet:

stran	obrázků	tabulek	grafů	zdrojů	příloh
56	0	5	3	23	1 CD

CD obsahuje celé znění bakalářské práce.

V Liberci dne: 30. 04. 2008

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení: Martina Wrabelová
Adresa: Josefa Hory 4115/27, Jablonec nad Nisou

Studijní program: Sociální práce
Studijní obor: Sociální pracovník
Kód oboru: 7502R022

Název práce: PROBLEMATIKA MIGRACE A AZYLOVÉHO ŘÍZENÍ

Název práce v angličtině: PROBLEMS OF MIGRATION AND ASYLUM PROCEDURE

Vedoucí práce: Mgr. Lenka Nádvorníková

Termín odevzdání práce: 30. 04. 2008

Bakalářská práce musí splňovat požadavky pro udělení akademického titulu „bakalář“ (Bc.).

.....
vedoucí bakalářské práce

.....
děkan FP TUL

.....
vedoucí katedry

Zadání převzal (student): Martina Wrabelová

Datum: 16. 02. 2007

Podpis studenta:

Cíl práce:

Popis problematiky azylového řízení v Záchytném zařízení pro cizince Bělá pod Bezdězem – Jezová v kontextu s legislativou upravující pobyt cizinců na území ČR a legislativou upravující azylové řízení.

Základní literatura:

HOLÁ, Bohdana. *Cizinci v České republice*. 1. vyd. ČSÚ: Praha, 2006. 272 s.

ISBN 80-250-1263-8.

MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Sociální práce v praxi*. 1. vyd. Portál: Praha, 2005. 352 s.

ISBN 80-7367-002-X.

MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Základy sociální práce*. 1. vyd. Portál: Praha, 2001. 312 s.

ISBN 80-7178-473-7.

MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. 1. vyd. Portál: Praha, 2003. 288 s.

ISBN 80-7178-549-0.

ŠÍŠKOVÁ, Tatjana a kol. *Výchova k toleranci a proti rasismu*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. 208 s.

ISBN 80-7178-285-8.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. rozš. a přeprac. vyd. Portál: Praha, 2004. 872 s. ISBN 80-7178-802-3.

Prohlášení

Byl(a) jsem seznámen(a) s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom(a) povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval(a) samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

V Liberci dne: 30. 04. 2008

Podpis:

Chtěla bych poděkovat vedoucí bakalářské práce paní Mgr. Lence Nádvořníkové, za odborné vedení, a za její rady a připomínky.

Název bakalářské práce: Problematika migrace a azylového řízení

Název bakalářské práce: Problems of migration and asylum procedure

Jméno a příjmení autora: Martina Pokorná

Akademický rok odevzdání bakalářské práce: 2007/2008

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Lenka Nádvorníková

Resumé:

Bakalářská práce se zabývala problematikou migrace a azylového řízení a vycházela z legislativy upravující pobyt cizinců a azylové řízení na území České republiky. Jejím cílem bylo popsat problematiku azylového řízení v Zařízení pro zajištění cizinců Bělá pod Bezdězem – Jezová v kontextu s legislativou. Práci tvořily dvě stěžejní části.

Jednalo se o část teoretickou, která popisovala problematiku mezinárodní migrace a přístup státních orgánů České republiky k legální a nelegální migraci v kontextu s legislativou upravující pobyt cizinců na území České republiky. Dále popisovala azylové řízení v České republice.

Praktická část zjišťovala pomocí statistik a jejich rozborů strukturu zajištěných cizinců dle státní příslušnosti, důvody uváděné zajištěnými žadateli v žádostech o udělení azylu a úspěšnost žadatelů o azyl v Zařízení pro zajištění cizinců Bělá pod Bezdězem - Jezová. Dále zjišťovala pomocí rozhovoru a rozboru situační analýzy hlavní důvody zajištění cizinců v Záchytném zařízení pro cizince Bělá pod Bezdězem – Jezová.

Výsledky použitých metod vyúsťovaly v navrhovaná opatření vedoucí k lepší informovanosti cizinců o zásadách, jak se dostat do legality na území cizího státu formou metodické příručky pro cizince, s uvedením kontaktů na organizace pomáhající cizincům na území České republiky.

Klíčová slova: azyl, azylant, azylová zařízení, cizinec, migrace, zajištění cizince, zákon o azylu, zákon o pobytu cizinců, zařízení pro zajištění cizinců, žadatel o azyl.

Summary:

Bachelor final paper attended to problems of migration and asylum procedure, derived from legislature regulating residence of foreigners and asylum procedure in Czech Republic. The aim was to describe, within legislative context, problems of asylum procedure in a facility for detention of foreigners Bělá pod Bezdězem – Jezová. Bachelor final paper consisted of two main topics.

Theoretical section described, within legislative changes, problems of international migration, and approach of Czech Republic state government to legal and illegal migration. Furthermore, described asylum procedure and regulation of detention foreign nationals in Czech Republic.

With help of statistic data and analysis, practical section has established structures of detained foreigners. Applicant's citizenship, reasons applying for asylum, individual interview analyzed to determine core reason detaining the foreigners and number of persons granted asylum in a facility for detention of foreigners Bělá pod Bezdězem – Jezová.

Result study from above methods together with methodical handbook comprised of contacts and organizations helping foreigners on Czech Republic soil, were applied toward better education for asylum seekers, to prevent them getting into illegal stay on foreign territory.

Keywords: asylum, asylum seeker, asylum facilities, foreigner, migration, detention of foreiner, Act on Asylum, Act on the Residence of Foreigners, facility for detention of foreigners, asylum seeker.

Obsah

1 Úvod	11
2 Teoretická část	13
2.1 Základní terminologie	13
2.1.1 Občan České republiky	13
2.1.2 Cizinec	14
2.1.3 Migrant	14
2.1.4 Uprchlík, azylant	14
2.2 Migrace	14
2.2.1 Formy migrace	16
2.2.1.1 Legální migrace v České republice	16
2.2.1.1.1 Přístup státu k legální migraci	17
2.2.1.2 Nelegální migrace v České republice	18
2.2.1.2.1 Přístup státu k nelegální migraci	19
2.2.2 Schengenský prostor	20
2.3 Legislativa upravující pobyt cizinců na území České republiky	22
2.3.1 Přechodný pobyt cizince na území České republiky	22
2.3.1.1 Přechodný pobyt bez víza	22
2.3.1.2 Přechodný pobyt na základě víza	23
2.3.2 Trvalý pobyt cizince na území České republiky	23
2.3.3 Pobyt občanů členských států Evropské unie na území České republiky	23
2.4 Správní vyhoštění	24
2.5 Zajištění cizince	25
2.5.1 Legislativní rámec a definice zajištění	25
2.5.2 Důvody a podmínky zajištění	26
2.5.3 Doba zajištění	27
2.5.4 Rozhodnutí o zajištění	27
2.5.5 Přezkum zajištění	28
2.5.5.1 Mimosoudní přezkum zajištění	28
2.5.5.2 Soudní přezkum zajištění	29
2.6 Azylové řízení v České republice	29
2.6.1 Žadatel o azyl	30
2.6.2 Azylant	31

2.6.3 Důvody udělení mezinárodní ochrany	31
2.6.4 Důvody udělení doplňkové ochrany	31
2.6.5 Důvody zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany	32
2.6.6 Organizace vstupující do azylového řízení v České republice	33
2.6.7 Průběh azylového řízení v České republice	33
2.6.8 Azylová zařízení	35
2.6.8.1 Příjímací a pobytová střediska	35
2.6.8.2 Integrovaná azylová střediska	36
3 Praktická část	37
3.1 Cíl praktické části	37
3.1.1 Stanovení předpokladů	37
3.2 Použité metody	38
3.3 Analýza získaných dat a jejich interpretace	39
3.3.1 Statistiky a číselné údaje o počtech cizinců	39
3.3.1.1 Vlastní rozbor statistik	39
3.3.1.1.1 Statistika počtu cizinců zajištěných v Zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová	39
3.3.1.1.2 Statistika počtu podaných žádostí o mezinárodní ochranu, cizinci zajištěnými v Zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová	41
3.3.1.1.3 Statistika úspěšnosti zajištěných žadatelů o mezinárodní ochranu	42
3.3.1.1.4 Statistika důvodů udělení azylu zajištěným cizincům	43
3.3.1.1.5 Statistika počtu zamítnutých žádostí o mezinárodní ochranu, podaných cizinci zajištěnými v Zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová	44
3.3.2 Rozhovor	46
3.3.2.1 Cíl rozhovoru	46
3.3.2.2 Průběh rozhovoru	47
3.3.2.3 Závěr z rozhovoru	47
3.3.3 Rozbor situační analýzy	48
4 Shrnutí výsledků a diskuse	50
5 Závěr	52
6 Navrhovaná opatření	54
6.1 Metodická příručka pro cizince vstupující na území cizího státu	55

6.1.1	Návod, jak se nedostat do nelegální situace na území cizího státu	55
6.1.1.1	Respektování právních předpisů	55
6.1.1.2	Kvalitní právní poradenství	56
6.1.1.3	Zásadně nepodepisovat úřední listiny, které jsou v jazyce, kterému cizinec nerozumí	56
6.1.1.4	Zařídit spolehlivé doručování úřední pošty	56
6.1.1.5	Využít možnosti opravných prostředků	57
6.1.2	Druhy nelegálního pobytu a sankce, které hrozí cizinci v ilegalitě	57
6.1.2.1	Pobyťová nelegalita vzniklá v průběhu pobytu cizince	57
6.1.2.2	Pobyťová nelegalita existující již od počátku jejího vzniku	57
6.1.2.3	Nerespektování rozhodnutí správních nebo soudních orgánů a pokračující pobyťová nelegalita	58
6.1.3	Organizace, které v České republice pomáhají cizincům, žadatelům o azyl a azylantům, včetně kontaktů	59
6.2	Doporučení organizací, které pracují s cizinci	60
6.2.1	Doporučení pro Policii České republiky	60
6.2.2	Doporučení pro Organizaci pro pomoc uprchlíkům	61
7	Seznam použitých informačních zdrojů	62

1 ÚVOD

Migraci obyvatelstva lze chápat na jedné straně jako jev vnitrostátní, ale vzhledem k dané problematice se autorka této práce bude zaměřovat pouze na migraci mezinárodní. V Evropě se začala věnovat zvýšená pozornost problematice migrace od 80. let 20. století, na území naší republiky až v 90. letech. Důvodem této pozornosti byl stále se zvyšující počet mezinárodních migrantů, kteří se stěhovali z ekonomických důvodů nebo v důsledku války nebo rasového pronásledování. Jednalo se o migranty přicházející z méně vyspělých zemí do zemí vyspělejších, a to dokonce i do těch zemí, ze kterých lidé spíše dříve prchali na západ. Jak uvádí Šišková: „Stáváme se v posledních letech i cílovou zemí uprchlíků a tato skutečnost patří také k našemu cíli, tj. k příslušnosti k západní Evropě.“¹

Vzhledem ke skutečnosti, že autorka této práce pracovala přes 10 let u cizinecké policie a z této doby 5 let přímo v Zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová, sehrála tato skutečnost významnou roli při výběru tématu bakalářské práce. Ze stejného důvodu bude také praktická část této práce zaměřena na Záchytné zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová.

Práce je rozdělena na 2 hlavní části, a to na teoretickou a praktickou část. Teoretická část bude zaměřena nejprve na migraci ve smyslu mezinárodní migrace, v kontextu s českou legislativou, která upravuje pobyt cizinců na území České republiky. Dále bude nutné se v této souvislosti zabývat důsledky, které s sebou přináší nelegální migrace pro cizince, tedy správním vyhoštěním a zajištěním cizinců. Vzhledem k tomu, že problematika migrace velmi úzce souvisí s problematikou azylu a rovněž i část cizinců zajištěných v Zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová žádá o poskytnutí azylu v České republice, bude v teoretické části této práce prostor věnován i otázce azylové procedury v České republice.

Pro vypracování problematiky migrace bude použita převážně literatura vztahující se k tomuto tématu, dále internetové zdroje Ministerstva vnitra České republiky a z menší části Zákon o pobytu cizinců na území České republiky.

K problematice zajištění cizinců v záchytných zařízeních v České republice není dostupná žádná literatura a z tohoto důvodu bude hlavním zdrojem informací pro tuto část práce zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších doplňků a změn a Situační analýza „Monitoring situace žadatelů o azyl v zařízeních pro zajištění cizinců“, jejímiž autory jsou zaměstnanci Organizace pro pomoc uprchlíků a která je z části věnována teorii problematiky zajištění cizinců.

¹ ŠIŠKOVÁ, T. a kol. *Výchova k toleranci a proti rasismu*. 1. vyd. Praha: Portál 1998. S. 41.

K vypracování kapitoly věnující se azylovému řízení bude použita dostupná literatura, zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších doplňků a změn a internetové zdroje Ministerstva vnitra České republiky.

Praktická část práce bude věnována vyhodnocení statistických údajů získaných o cizincích, kteří byli zajištěni v Záchytném zařízení pro cizince v Bělé pod Bezdězem – Jezové v období od 1. ledna 2007 do 30. listopadu 2007. Původně mělo být hlavní použitou metodou pro tuto část práce, studium spisové dokumentace o cizincích, tuto metodu však nakonec nebylo možno použít, protože veškerá dokumentace vedená v tomto zařízení o cizincích, ať už Odborem cizinecké a pohraniční policie nebo Odborem azylové a migrační politiky, podléhá velice přísné ochraně dat. Z tohoto důvodu bylo nutno se spokojit se statistikami a číselnými údaji, ze kterých bude možné vypracovat statistické tabulky a grafy, za účelem jejich následného vyhodnocení. Tyto údaje byly poskytnuty z Odboru azylové a migrační politiky v Praze a z Oblastního ředitelství cizinecké a pohraniční policie v Praze. Další metodou zařazenou do praktické části této práce bude rozhovor se zaměstnankyní Organizace pro pomoc uprchlíkům, za účelem zjištění hlavních důvodů vyplývajících z právní úpravy, které v konečném důsledku vedou k tomu, že se cizinec dostane do zařízení pro zajištění cizinců. Za stejným účelem bude použita i další metoda, a to rozbor Situační analýzy, která je zmíněna v této kapitole v souvislosti s teoretickou částí.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE

Hned na začátku je zapotřebí vymezit některé důležité pojmy, které s problematikou migrace a azylového řízení úzce souvisejí.

Na území našeho státu se můžeme setkat s různými kategoriemi osob, jejich postavení se liší v závislosti na tom, jaký mají k České republice právní vztah. „Toto rozdělení lidských bytostí vyplývá z mezinárodního práva veřejného, stejně tak jako z českého právního řádu a se stejným rozlišováním se setkáme v kterékoli jiné zemi.“²

2.1.1 Občan České republiky

Občanem České republiky je fyzická osoba, která je držitelem státního občanství dle zákona č. 40/1993 Sb., o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky. Dalším zákonem, který se vztahuje k problematice občanství je zákon č. 193/1999 Sb., o státním občanství některých bývalých československých státních občanů.

Občanství České republiky se nabyvá narozením, osvojením, určením otcovství, nalezením (vztahuje se na osoby mladší 15 let, které byly nalezené na území České republiky), dále také prohlášením nebo udělením. Pokud hodlá fyzická osoba získat státní občanství České republiky udělením, musí si o toto udělení zažádat a současně je nutno, aby splnila následujících pět podmínek stanovených zákonem:

- musí mít ke dni podání žádosti povolen trvalý pobyt v České republice nejméně po dobu pěti let a po tuto dobu se zde musí převážně zdržovat,
- dále je nutno aby prokázala, že nabytím státního občanství České republiky pozbude předchozí státní občanství, nebo prokáže, že toto státní občanství již pozbyla (to se netýká osoby bez státního občanství nebo osoby s přiznaným postavením uprchlíka na území České republiky),
- nesmí být v posledních pěti letech pravomocně odsouzena pro úmyslný trestný čin,
- musí prokázat znalost českého jazyka.

² ŠIŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice*. 1. vyd. Praha: Portál 2001. S. 31.

2.1.2 Cizinec

Tento pojem je upraven zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších doplňků a změn. Cizincem v České republice je podle tohoto zákona fyzická osoba, která není státním občanem České republiky.

Pro cizince, kteří se hodlají usídlit v České republice natrvalo, bývá velice důležitá skutečnost, zda se jim podaří získat státní občanství České republiky, protože žádná osoba, která je jejím občanem, nesmí být nucena opustit její území, cizinec však tuto jistotu nemá.

2.1.3 Migrant

Podle Slovníku sociální práce je migrantem „člověk, který se přesouvá na jiné místo s úmyslem trvale nebo dlouhodobě se tam usadit“³. Z hlediska mezinárodní migrace je za migranta považována osoba, která překročí státní hranice a zůstává v jiné zemi po dobu delší než jeden rok. Migrant může být za určitých okolností uprchlíkem.

2.1.4 Uprchlík, azylant

Uprchlíkem je s ohledem na mezinárodní právo osoba, která se nachází mimo svou vlast a vyžaduje zvláštní ochranu. Uprchlík většinou opustil svou vlast za mimořádných okolností a buďto se nemůže nebo nechce vrátit zpět do této vlasti. Uprchlík pobývajícím legálně na území České republiky může být buď žadatelem o azyl, nebo azylantem. Azylantem je cizinec s přiznaným statusem azylanta dle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších doplňků a změn.

2.2 MIGRACE

Pojem migrace je možno vymezit jako určitý proces přemisťování lidí mezi prostory, které jsou mezi sebou odděleny státními hranicemi. Lidé se stěhovali již od nepaměti, ale každá společnost měla a má i dnes ve vztahu k příchozím cizincům společnou snahu o kontrolu přílivu těchto osob. Existuje velmi mnoho definic migrace, všechny však mají společné to, že kladou důraz na pohyb a charakter změny, kterou mezinárodní migrace představuje.

³ MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál 2003. S. 110.

Česká republika se začala potýkat s problematikou mezinárodní migrace a jejími důsledky od roku 1990, kde sehnal roli pád komunistického bloku. Do této doby naše země neměla v podstatě žádné zkušenosti s přílivem migrantů, jejichž počet se od této doby stále zvyšuje. Bylo nutné začít nově řešit otázku migrace a azylu, proto naše legislativa prošla mnohými úpravami. Do současné doby došlo k mnoha změnám a zpracovávání legislativy, protože zpočátku byla snaha spíše směřována k obraně před návalem migrantů, ale v současné době se Česká republika otevírá stále více cizincům a legální migrace je vnímána spíše pozitivně z důvodu demografických změn, které by příliv migrantů mohl alespoň zčásti kompenzovat.

Přestože se Česká republika po roce 1989 začala potýkat s návalem migrantů, nejednalo se zpočátku o cizince, kteří by chtěli v České republice zůstat na trvalo, protože jsme ve srovnání se západními zeměmi jako je například Německo nebo Holandsko, byli pro cizince chudou zemí. „Proto jsme po převratu 1989 byli pouze tranzitní zemí, jakýmsi mostem, přes který se přecházelo na Západ.“⁴ V posledních několika letech se však pro cizince stáváme nikoli zemí tranzitní, ale zemí cílovou.

V současné době je hlavní příčinou migrace fakt existence rozdílu bohatství mezi jednotlivými kontinenty, dále ekonomická úroveň jednotlivých zemí a úroveň ekonomiky a životní úroveň obyvatel dané země. „Při sledování migrace nelze mít na zřeteli jen jevy migraci vyvolávající, ale i faktory migraci umožňující nebo jí napomáhající, jako např. zlepšující se dopravní propojenost mezi světadíly i jednotlivými státy, odstraňování bariér volného pohybu osob mezi státy apod.“⁵ Mezinárodní migrace představovala a bude představovat pozitivní, ale bohužel i negativní faktory.

Jak již bylo uvedeno, Česká republika se postupem času čím dál tím více otevírá migrantům, pokud se jedná o cizince, kteří hodlají na území České republiky pobývat legálně, to znamená v souladu s platnými právními předpisy. O tom svědčí přijetí řady nových právních předpisů a opatření, která by měla vést cizince k tomu, aby zde pobývali legálně. Stát se naopak prostřednictvím migrační a azylové politiky snaží bojovat s nelegální migrací, která bývá často provázena závažnou trestnou činností.

Podle statistik cizinecké policie bylo k 31. 12. 2007 evidováno na území České republiky celkem 158018 cizinců s povoleným trvalým pobytem a 234069 cizinců s povoleným dlouhodobým pobytem, což je celkem 392087 legálně pobývajících cizinců. Největší podíl

⁴ ŠÍŠKOVÁ, T. a kol. *Výchova k toleranci a proti rasismu*. 1. vyd. Praha: Portál 1998. S. 41.

⁵ BUDILOVÁ, L. – HIRT, T. *Policista v multikulturním prostředí*. 1. vyd. Praha: Varianty 2005. S. 48.

na tomto celkovém počtu zaujímají občané Ukrajiny (126526), dále občané Slovenska (67880) a Vietnamu (50955). Za nimi následují občané Ruska (23301) a Polska (20607).

2.2.1 Formy migrace

Jednotlivé formy migrace se od sebe mohou velmi lišit, proto na ně musíme hledět z různých úhlů pohledu. Dále je důležité říci, že každá země má jiný přístup k migrantům, což vyplývá zejména z legislativy daného státu. „Z hlediska určitého státu je buď imigrací (přistěhovalectvím), nebo emigrací (vystěhovalectvím).“⁶

Základním hlediskem zůstává stále dělení na migraci dobrovolnou a vynucenou. Dobrovolná migrace zahrnuje případy, kdy osoby odcestují ze své rodné země do cizí země za účelem studia, za účelem sjednocení rodiny nebo zaměstnání. „Vynucená migrace je vyjádřením snahy vyhnout se pronásledování, represi, ozbrojeným konfliktům, přírodním či jiným katastrofám nebo jiným situacím, jež představují ohrožení života, svobody a živobytí jednotlivce.“⁷ V některých případech se však mohou tyto dva druhy migrace prolínat, a to hlavně u migrace pracovní.

Vzhledem k profesnímu zaměření autorky této práce, je zde kladen důraz na hledisko vyplývající z legislativy upravující pobyt cizinců na území cizího státu. Z tohoto hlediska tedy dělíme migraci na legální a nelegální. V České republice se pobyt cizinců na jejím území řídí zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších doplňků a změn a z části zákonem č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších doplňků a změn. Legální a nelegální migraci budou věnovány podrobněji následující podkapitoly.

2.2.1.1 Legální migrace v České republice

Legální migrace představuje migraci, při které nedochází k porušení legislativy upravující vstup, pobyt a vycestování cizince z území České republiky. Legislativě upravující pobyt cizince na území České republiky je věnována kapitola číslo 2.3.

⁶ MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál 2003. S. 109.

⁷ BUDILOVÁ, L. – HIRT, T. *Policista v multikulturním prostředí*. 1. vyd. Praha: Varianty 2005. S. 48.

2.2.1.1.1 Přístup státu k legální migraci

V naší republice dochází postupem času k zásadní změně týkající se účelu migrace. Dříve se Česká republika bránila před nežádoucí migrací, nyní se ji snaží pozitivně využít v souladu s ekonomickými a společenskými zájmy. „Obecně se začalo prosazovat povědomí, že migrace a zejména imigrace se bude muset napříště stát jedním z efektivních nástrojů řešení dalšího ekonomického rozvoje této země i součástí jejího společenského vývoje.“⁸

Pro podporu legální migrace přijala vláda České republiky „Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců“, které mají být základním dokumentem a východiskem pro vybudování moderní a cílené Koncepce imigrační politiky České republiky. Mezi tyto zásady patří i zásada, že migrační politika státu neklade překážky legální migraci a podporuje imigraci, která je z hlediska dlouhodobé perspektivy pro stát přínosem.

Velkou roli zde hraje skutečnost, že v České republice stejně tak jako ve většině evropských států se snižuje počet obyvatelstva. Řada výzkumů předpovídá, že v roce 2030 bude kriticky nízký počet lidí produktivního věku, někteří odborníci hovoří až o statisících.

Vzhledem k problému, který předpokládaná demografická situace představuje, byla zahájena realizace pilotního projektu „Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“. Gestorem tohoto projektu je Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, dále se na něm podílí Ministerstvo zahraničí České republiky a Ministerstvo vnitra České republiky. Jedná se o pětiletý projekt, který odstartoval v září roku 2003. Cílem projektu je podpora příchodu vybraných zahraničních kvalifikovaných pracovníků a jejich rodin do České republiky a jejich začleňování se do společnosti. Cizinci, kteří se připojí k projektu, mají možnost v České republice požádat o povolení k trvalému pobytu ve zkrácené lhůtě v závislosti na úrovni jejich kvalifikace. Současně s těmito účastníky projektu mohou trvalý pobyt získat i jejich nejbližší rodinní příslušníci. Na účastníky projektu se dále vztahuje lhůta v délce 45 dnů na hledání nového pracovního místa pro případ ztráty zaměstnání, pokud jej neztratili z vlastního zavinění během prvního roku účasti v projektu. Po této době následuje rovněž ochranná lhůta, pro případ ztráty zaměstnání i z dalších důvodů. Ochranná lhůta zaručuje účastníkům to, že nepřijdou o vízum a pobyt se jim v České republice nepřeruší.

⁸ *Azyl a migrace*. [online]. [cit. 19.04.2008].
Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/azyl/migrace.html>>

V současné době je projekt otevřen pro:

- občany Běloruska, Bosny a Hercegoviny, Černé Hory, Chorvatska, Indie, Kanady, Kazachstánu, Makedonie, Ruské federace, Srbska a Ukrajiny,
- pro absolventy českých vysokých škol bez ohledu na státní příslušnost, kteří ukončili studium od roku 1995 dále,
- a pro absolventy českých středních škol bez ohledu na státní příslušnost, kteří ukončili studium v české republice maturitou, absolutoriem nebo výučním listem od roku 2000 dále.

Dalšími podmínkami pro možnost zapojení do projektu jsou:

- minimálně středoškolské vzdělání s maturitou,
- získání legálního zaměstnání v České republice,
- uchazeč musí uspět v počítačové výběrové proceduře, takže musí dosáhnout stanovený minimální počet bodů.

2.2.1.2 Nelegální migrace v České republice

Nelegální migrace je problémem téměř všech států, ne pouze České republiky, zahrnuje nelegální vstup osob přes státní hranice státu, nedovolený způsob opuštění státu a nelegální pobyt na území daného státu. Nelegálně pobývajícími cizinci na území naší republiky jsou pak ti, kteří vstoupí na území České republiky neoprávněně, aniž byl odhalen jejich nelegální vstup a pobývají dále na území republiky nelegálně, dále také cizinci, kteří sice legálním způsobem přicestovali, ale republiku neopustili do konce lhůty umožňující legální pobyt a pobývají v ní dále bez povolení.

Není možné přesně zjistit počet cizinců, kteří na území České republiky pobývají nelegálně. Podle odhadů, které se však často velmi liší, může na území České republiky pobývat nelegálně několik tisíc až desetitisíc cizinců.

„Nelegální pobyt je často kombinován s dalším porušováním obecně závazných právních předpisů, zejména pak v oblasti zaměstnanosti. Mezi cizinci, kteří na území České republiky

vykonávají výdělečnou činnost bez příslušných povolení (převážně zaměstnání), jsou pak nejčastěji zjišťování občané Ukrajiny.“⁹

2.2.1.2.1 Přístup státu k nelegální migraci

Vzhledem k tomu, že nelegální migrace může v cílové zemi ohrozit stabilitu této země, je celkem logické, že se ji stát bude snažit odstranit, nebo alespoň potlačit. Mnohdy tato nelegální migrace totiž souvisí s trestnou činností, jako je například organizované převaděčství a obchod s lidmi.

Nyní po vstupu do tzv. Schengenského prostoru, se zintenzivnily kontroly policie prováděné ve vnitrozemí, které by vedly k odhalení nelegálního pobytu cizinců. Je také nutno zmínit velmi důležitou spolupráci s příslušnými orgány sousedních zemí, kdy vstupem do Schengenu došlo k posílení hraničních kontrol v těch státech, které sousedí se zeměmi, které k Schengenu nepřistoupily. Problematice Schengenského prostoru bude věnována kapitola 2.2.3.

Jedním z prostředků v boji proti nelegální migraci bylo přijetí Zásad politiky vlády v oblasti migrace cizinců vládou České republiky, které byly přijaty usnesením vlády č. 55 dne 13. ledna 2003. Tyto zásady se mají zaměřit na odstranění veškerých forem nelegální migrace a ostatních aktivit s ní spojených. Jedná se o opatření zajištěná na základě mezinárodní spolupráce, ale i národní opatření. Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců jsou hlavním dokumentem při budování moderní a na cíl zaměřené Koncepce imigrační politiky České republiky a tvoří 6 zásad. Tyto zásady v první řadě vyjadřují vůli České republiky, že se bude zabývat migrační politikou na úrovni, kterou si tato problematika zcela jistě zaslouží. Mezi zásady patří ta zásada, že „migrační politika státu je založena na koordinovaném postupu všech státních orgánů, orgánů územní a zájmové samosprávy a na podpoře ze strany dalších subjektů zabývajících se migrací a její realizace předpokládá široké zapojení nevládních a dalších organizací občanské společnosti“¹⁰. Další zásadou je neklást překážky legální migraci, ale naopak podporovat ji, protože je s ohledem na budoucnost přínosem pro stát i celou společnost. Dále sem patří zásada, která říká, že migrační politika potírá všechny formy nelegální migrace a jiné nelegální aktivity za pomoci mezinárodních, ale i národních opatření.

⁹ BUDILOVÁ, L. – HIRT, T. *Policista v multikulturním prostředí*. 1. vyd. Praha: Varianty 2005. S. 51.

¹⁰ *Azyl a migrace*. [online]. [cit. 15.01.2008].

Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/azyl/migrace.html>>

V roce 2004 vláda přijala Akční plán boje proti nelegální migraci usnesením č. 108. Dokument je jedním z kroků k naplňování Zásad politiky vlády v oblasti migrace cizinců a vznikl v návaznosti na Národní akční plán České republiky v boji proti terorismu, ale také z popudu Evropské unie. Akční plán má hlavní cíl najít a uskutečnit opatření vedoucí k minimalizaci nelegální migrace na území České republiky a k podpoře legální migrace cizinců směrem na naše území.

Jak již bylo uvedeno, nelegální migrace často souvisí s nelegálním zaměstnáváním cizinců. Je to závažný problém, kterým se vláda zabývá již dlouhodobě, proto v roce 2000 svým usnesením k Harmonogramu opatření, která vyplývají z Koncepce boje proti organizovanému zločinu, zřídila mezirezortní orgán za účelem potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v naší republice. V boji proti nelegálnímu zaměstnávání cizinců v České republice se významně podílí Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, které prostřednictvím úřadů práce ve spolupráci s celními úřady, provádí kontrolní činnost v různých segmentech na trhu práce. Tento orgán se tedy zaměřuje v rámci kontrolní činnosti také na dodržování legislativy v oblasti zaměstnávání cizinců v České republice.

Zde je důležité podotknout, že cizinec, který v České republice pobývá nelegálně se vystavuje riziku odhalení a následnému správnímu vyhoštění z území České republiky, které je v souladu s ustanovením zákona o pobytu cizinců. V souvislosti se správním vyhoštěním může být i zajištěn v zařízení pro zajištění cizinců. Problematice správního vyhoštění bude věnována kapitola 2.4 a problematice zajištění cizince pak kapitola 2.5.

2.2.2 Schengenský prostor

Pro Schengenský prostor se často zkráceně užívá pojem Schengen. „Jedná se o území států, na jejichž společných hranicích nejsou vykonávány hraniční kontroly. Kontrola se soustředí na tzv. vnější schengenské hranice (pozemní hranice, mezinárodní letiště a mořské přístavy) a je doprovázena úzkou spoluprací v dalších oblastech, která kompenzuje chybějící kontroly na vnitřních hranicích.“¹¹ Chybění hraničních kontrol na vnitřních hranicích je kompenzováno tím, že se mnohonásobně zvýšila spolupráce mezi státy Schengenského prostoru a zpřísnily se schengenské standardy.

¹¹ *Schengenská spolupráce a ochrana státních hranic.* [online]. [cit. 19.04.2008]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/azyl/schengen.html>>

Hlavním smyslem schengenské spolupráce je tedy volný pohyb osob bez kontrol na společných hranicích. Předchůdcem schengenské spolupráce je tzv. Saarbrichenská dohoda, která vznikla díky rozsáhlé stávkové pohotovosti evropských dopravců kvůli zdlouhavému odbavování a frontám na hraničních přechodech. Tato dohoda byla podepsána v roce 1984 mezi Německem a Francií, přičemž na jejím základě se měly postupně rušit kontroly na společných hranicích těchto států a měl být uplatněn volný pohyb osob a zboží. V roce 1985 o podobných opatřeních jednaly země Beneluxu (Belgie, Nizozemí a Lucembursko). Toto jednání mělo za následek podepsání tzv. Schengenské dohody mezi Německem, Francií a zeměmi Beneluxu. Docházelo k rušení hraničních kontrol mezi členskými zeměmi a na úkor toho k posilování vnějších hranic těchto smluvních zemí. Pojem Schengen vznikl od názvu města, ve kterém byla v roce 1985 Schengenská dohoda, tedy dohoda o postupném rušení kontrol na společných hranicích podepsána. Těchto 5 států své úmysly potvrdilo znovu podpisem Schengenské prováděcí úmluvy, kde se stanovila i opatření, která se vstupem do Schengenu souvisela. Od této doby, postupně dochází k rozšiřování Schengenského prostoru a dne 21. 12. 2007 se stala jeho součástí i Česká republika. Pro občany zemí, které přistoupily k Schengenu, znamená tato skutečnost kromě odpadnutí hraničních kontrol, povinnost mít u sebe při překračování vnitřních hranic Schengenského prostoru občanský průkaz nebo cestovní pas.

V současné době tvoří Schengen dohromady 24 států, a to¹²:

- 22 členských zemí Evropské unie: Belgie, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Itálie, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemí, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko a Švédsko a
- 2 nečlenské země Evropské unie: Island a Norsko.

Aby bylo zabráněno negativním důsledkům odstranění hraničních kontrol na vnitřní bezpečnost společně sdíleného Schengenského prostoru, byla zavedena vyrovnávací opatření, která jsou podrobně stanovena v právních předpisech, v tzv. schengenském acquis. Součástí opatření v těchto v právních předpisech jsou schengenské standardy, které se projevují v oblastech ochrany státních hranic, policejní a justiční spolupráce, vízové a konzulární spolupráce, ochrany osobních údajů a Schengenského informačního systému.

¹² Základní fakta. [online]. [cit. 29.03.2008].

Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/57770/clanek/zakladni-fakta/>>

2.3 LEGISLATIVA UPRAVUJÍCÍ POBYT CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Z hlediska legislativy se osoby, které pobývají na území České republiky dělí na státní občany a cizince. Pobyt cizinců na území České republiky je upraven zákonem číslo 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších doplňků a změn, a z části také zákonem číslo 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších doplňků a změn.

Cizincem je dle zákona osoba, která nemá české státní občanství nebo ani jedno z jejích státních občanství není české. Nabýváním a pozbýváním občanství České republiky se zabývá zákon číslo 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání občanství České republiky, a dále také zákonem číslo 193/1999 Sb., o státním občanství některých bývalých československých státních občanů.

„Vstup, pobyt a vycestování z území České republiky je v kompetenci Policie České republiky, Ministerstva vnitra České republiky a Ministerstva zahraničních věcí České republiky.“¹³ Podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky, může cizinec pobývat na území České republiky přechodně nebo trvale.

2.3.1 Přechodný pobyt cizince na území České republiky

Přechodně může cizinec pobývat na našem území bez víza, na základě víza nebo na základě povolení k dlouhodobému pobytu.

2.3.1.1 Přechodný pobyt bez víza

Přechodný pobyt bez víza je možný na základě mezinárodní smlouvy, z rozhodnutí vlády nebo v souladu s ustanovením zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších doplňků a změn. Česká republika je od přijetí do Evropské unie vázána příslušnými právními předpisy, které jsou závazné pro všechny země Evropské unie. Součástí těchto předpisů je výčet států, jejichž státní příslušníci při krátkodobém pobytu do 90 dnů mají vízovou povinnost, a výčet států, jejichž státní příslušníci tuto povinnost nemají.

¹³ *Cizinci v České republice 2006*. Praha: ČSÚ 2006. S. 21.

2.3.1.2 Přejížděný pobyt na základě víza

Přejížděný pobyt na základě víza může být povolen buď na základě krátkodobých víz nebo dlouhodobého víza. Cizinecký zákon zná 3 typy krátkodobých víz, patří sem letištní vízum, průjezdní vízum a vízum k pobytu do 90 dnů.

Na základě letištního víza je cizinec oprávněn pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště při čekání na další letecký spoj.

Průjezdní vízum se vydává cizinci za účelem průjezdu územím České republiky z území jednoho státu na území jiného státu.

Na základě víza k pobytu do 90 dnů smí cizinec pobývat na území České republiky maximálně po dobu 3 měsíců.

Dlouhodobým vízem je vízum k pobytu nad 90 dnů. Na základě tohoto víza smí cizinec na území České republiky pobývat déle než 3 měsíce. Je zde však omezena jeho platnost na dobu maximálně 1 roku.

Přejížděný pobyt na základě povolení k dlouhodobému pobytu, je pobyt cizince na území státu, který je legálně možný na základě povolení k dlouhodobému pobytu. Na základě tohoto povolení může cizinec pobývat na území České republiky déle než 1 rok a je mu vydán Průkaz k povolení pobytu.

2.3.2 Trvalý pobyt cizince na území České republiky

Trvalý pobyt může být povolen cizinci, pokud splňuje podmínky, které jsou stanoveny cizineckým zákonem. Tomuto cizinci se vydává rozhodnutí o povolení trvalého pobytu na území České republiky a zároveň Průkaz k povolení pobytu.

2.3.3 Pobyt občanů členských států Evropské unie na území České republiky

Na občany států, které jsou členskými státy Evropské unie, se nevztahuje žádné zvláštní omezení týkající se vstupu a pobytu na území České republiky. K tomu aby do České republiky mohli legálně přicestovat a pobývat v ní těmto cizincům stačí platný cestovní doklad nebo průkaz totožnosti. Cestovními doklady jsou například cestovní, diplomatický, služební nebo úřední pas. Tito cizinci navíc nepotřebují vízum bez ohledu na účel a dobu jejich pobytu v České republice.

„Pokud občan jiného členského státu Evropské unie hodlá pobývat na území České republiky přechodně po dobu delší než 3 měsíce (např. z titulu zaměstnání, podnikání, studia), může požádat o vydání povolení k přechodnému pobytu.“¹⁴ Tento občan může rovněž požádat o vydání povolení k trvalému pobytu. V obou těchto případech je pak občanu Evropské unie vydán Průkaz k povolení pobytu pro státního příslušníka členského státu Evropských společenství. Není však nutně podmínkou, aby občan Evropské unie tento průkaz měl, je to pouze možnost.

2.4 SPRÁVNÍ VYHOŠTĚNÍ

Správní vyhoštění je zakotveno v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších doplňků a změn a znamená ukončení pobytu cizince na území České republiky. O správním vyhoštění cizince rozhoduje orgán policie. „Dobu, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území, stanoví policie v rozhodnutí o správním vyhoštění cizince. V odůvodněných případech lze rozhodnutím stanovit hraniční přechod pro vycestování z území.“¹⁵

Zákon umožňuje zakázat cizinci, který pobývá na území České republiky přechodně, vstup na její území:

Až na dobu 10 let:

- v případě, že by cizinec mohl při pobytu v České republice ohrozit bezpečnost státu,
- dále v případě, že by mohl závažným způsobem ohrozit veřejný pořádek a veřejné zdraví z důvodu, že trpí závažnou nemocí,
- a v případě, že se jedná o cizince opakovaně porušujícího právní předpisy a dopouští se maření soudního nebo správního rozhodnutí.

Až na dobu 5 let:

- jestliže se prokáže při hraniční nebo pobytové kontrole padělaným dokladem, nebo dokladem, který patří jiné osobě,

¹⁴ BUDILOVÁ, L. – HIRT, T. *Policista v multikulturním prostředí*. 1. vyd. Praha: Varianty 2005. S. 50.

¹⁵ Zákon číslo 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. § 118.

- jestliže se prokáže při pobytové nebo hraniční kontrole při vycestování neplatným dokladem z důvodu pozbytí časové platnosti dokladu, poškození a z tohoto důvodu nečitelnosti dokladu, porušení celistvosti dokladu a z důvodu neoprávněně provedených změn nebo uvedení nesprávných údajů v dokladu,
- v případě, že je na území České republiky zaměstnán bez potřebného povolení, nebo provozuje výdělečnou činnost, která podléhá dani aniž k tomu má oprávnění, nebo zaměstnal jiného cizince, i přesto, že k tomu nemá povolení, nebo mu takové zaměstnání zprostředkoval,
- jestliže se na výzvu policie nepodrobí hraniční kontrole,
- jestliže překročí hranice v úkrytu a nebo se o to pokusí,
- jestliže překročí státní hranice území České republiky mimo hraniční přechod k tomu určený,
- a jestliže věrohodně neprokáže, že na území smluvních států pobývá po dobu, po kterou je k tomu oprávněn bez víza nebo na krátkodobé vízum.

Až na 3 roky:

- jestliže pobývá na území České republiky bez potřebného cestovního dokladu,
- nedodrží dobu pobytu, která je uvedena ve vízu a nebo na území pobývá bez víza, jestliže k tomu není oprávněn,
- a jestliže uvedl v řízení na které se vztahují ustanovení tohoto zákona nepravdivé informace, aby ovlivnil výsledek rozhodnutí správního orgánu.

2.5 ZAJIŠTĚNÍ CIZINCE

2.5.1 Legislativní rámec a definice zajištění

Pojem zajištění je v české legislativě zakotven v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších doplňků a změn. Není zde sice definován samotný pojem zajištění, ale rozlišuje dva druhy účelu zajištění. Prvním účelem zajištění je zajištění cizince za účelem správního vyhoštění, který najdeme v § 124, druhým účelem zajištění je zajištění cizince za účelem jeho předání podle mezinárodní smlouvy nebo průvozu, tento účel zajištění nalezneme v § 129.

„Zajištění lze tedy definovat jako zbavení osobní svobody cizince z taxativně vypočtených důvodů ve speciálním zařízení za účelem realizace rozhodnutí o správním vyhoštění nebo za účelem jeho předání podle mezinárodní smlouvy či průvozu.“¹⁶

2.5.2 Důvody a podmínky zajištění cizince

„Důvodem zajištění jsou skutečnosti, jejichž vznik či existence vedly k zajištění. Podmínkou zajištění je existence jistých prvků, které musí být přítomny, aby mohlo dojít k zajištění.“¹⁷

Zajištěna může být pouze osoba, která je starší 15 let a je cizincem. Osoba bez doprovodu, která je mladší než 15 let nemůže být zajištěna, ale musí být umístěna ve speciálním zařízení pro děti. Děti mladší 15 let, jejichž rodiče jsou zajištěni, obvykle bývají ubytováni v zařízení spolu s rodiči, ale mohou zařízení opustit se souhlasem zákonného zástupce, mají-li zajištěnou péči o ně jiným způsobem. Jestliže je zajištěn nezletilý cizinec bez doprovodu (tedy starší 15 let, ale mladší 18 let) bez rodičů nebo zákonného zástupce, ustanoví mu policie opatrovníka.

Další podmínkou, ale zároveň i důvodem zajištění, je doručení sdělení o zahájení řízení o správním vyhoštění. Realizace rozhodnutí o správním vyhoštění je podstatou zajištění a je vydáno cizinci pro porušení zákona o pobytu cizinců. Zde je důvodem zajištění skutečnost, že cizinec nevlastní platný cestovní doklad a z tohoto důvodu je nejprve nutné ověřit totožnost cestou zastupitelského úřadu. Až po ověření totožnosti se vydá rozhodnutí o správním vyhoštění.

Další podmínkou i důvodem je existence nebezpečí, „že by cizinec mohl ohrozit bezpečnost státu, závažným způsobem narušit veřejný pořádek nebo mařit anebo ztěžovat výkon rozhodnutí o správním vyhoštění nebo je zařazen v evidenci nežádoucích osob“¹⁸. Pod uvedené jednání spadá mnoho situací uvedených v zákoně. V § 124 je uvedeno, že zajištěn může být cizinec, který:

- již v minulosti porušil ustanovení § 119/1a), toto ustanovení zahrnuje důvody správního vyhoštění, pro které může být uloženo správní vyhoštění až na dobu 10 let, které jsou uvedeny v kapitole 2.4,

¹⁶ AUJESKÁ, S. a kol. *Monitoring situace žadatelů o azyl v zařízeních pro zajištění cizinců. Situační analýza*. 1. vyd. Praha: Organizace pro pomoc uprchlíkům 2006. S. 39.

¹⁷ AUJESKÁ, S. a kol. *Monitoring situace žadatelů o azyl v zařízeních pro zajištění cizinců. Situační analýza*. 1. vyd. Praha: Organizace pro pomoc uprchlíkům 2006. S. 39 – 40.

¹⁸ Zákon číslo 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. § 124.

- již v minulosti porušil ustanovení § 119/1 b) odst. 6 a 7, v těchto ustanoveních jsou uvedeny 2 důvody správního vyhoštění, pro které může být uloženo správní vyhoštění až na dobu 5 let – konkrétně se jedná o překročení státních hranic cizincem v úkrytu nebo o pokus takového jednání a dále o překročení státní hranice cizincem mimo hraniční přechod,
- je evidován v evidenci nežádoucích osob.
- který je nežádoucí osobou zařazenou do informačního systému smluvních států (platí od 1. 1. 2008).

2.5.3 Doba zajištění

Dobu zajištění upravuje § 125 cizineckého zákona. „Doba zajištění nesmí překročit 180 dnů a počítá se od okamžiku omezení osobní svobody. V případě cizince mladšího 18 let nesmí doba zajištění překročit 90 dnů.“¹⁹ Pokud však cizinec v průběhu zajištění dosáhne věku 18 let, hledí se na něho již jako na dospělého a může u něho tedy celková doba zajištění činit celých 180 dní. Děti mladší 15-ti let, které pobývají v zařízení pro zajištění cizinců spolu s rodiči, ačkoliv nejsou zajištěni, sdílejí dobu zajištění stejnou jako jejich rodiče, to znamená maximálně 180 dní.

2.5.4 Rozhodnutí o zajištění

Zajištěn může být cizinec na základě vydaného rozhodnutí o zajištění, které vydává příslušné oddělení cizinecké policie, tedy to které cizince zadrželo. Podle § 164 cizineckého zákona, může o zajištění cizince rozhodnout oblastní ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie, dále oddělení cizinecké policie, referáty cizinecké a pohraniční policie a odbory pátrání a kontroly pobytu.

Součástí rozhodnutí o zajištění je vyznačení orgánu, který je kompetentní k rozhodnutí o zajištění. Dále jsou zde uvedeny identifikační údaje zajištěného cizince, číslo jednacích, které je shodné s číslem jedacím na rozhodnutí o správním vyhoštění a také místo a den vydání rozhodnutí. Ve výrokové části rozhodnutí je uveden důvod, kterým je některý ze zákonných důvodů zajištění. Nedílnou součástí rozhodnutí o zajištění je poučení cizince o možnosti

¹⁹ Zákon číslo 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, § 125.

soudního přezkumu zajištění, toto poučení musí být přeloženo do jazyka, ve kterém je cizinec schopen se dorozumět.

2.5.5 Přezkum zajištění

„Pro přezkum zajištění lze využít dvou druhů přezkumů, a to přezkumu mimosoudního a soudního. O obou možnostech je policie povinna cizince poučit, což většinou činí v rozhodnutí o zajištění.“²⁰

2.5.5.1 Mimosoudní přezkum zajištění

Mimosoudní přezkum zajištění je jednou z povinností policie, která vyplývá z příslušného ustanovení cizineckého zákona. Po celou dobu zajištění má policie za povinnost zkoumat, zda stále trvají důvody zajištění.

Nejčastěji cizinci argumentují ve své žádosti o přezkoumání důvodů zajištění a o propuštění tím, že v době zajištění probíhá azylové řízení, takže cizinec již nepředstavuje pro veřejný pořádek nebezpečí, protože si podáním žádosti o azyl pobyt zlegalizoval. V zákoně je však uvedeno, že „podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany v průběhu zajištění není důvodem pro ukončení zajištění“²¹. Tímto ustanovením hodlá zákonodárce eliminovat účelové žádosti o azyl, tedy takové, jejichž cílem je dosažení propuštění ze zařízení pro zajištění cizinců. Dle názoru Organizace pro pomoc uprchlíkům by se uplatňování výše zmíněného ustanovení zákona nemělo používat absolutně ve všech případech. Je to proto, že o mnohých žádostech o udělení mezinárodní ochrany nebývá rozhodnuto ve lhůtě 90-ti dnů, jak je stanoveno v zákoně o azylu, a tato lhůta musí být prodloužena. Tato skutečnost pak mívá za následek, že cizinec u kterého je pravděpodobné, že získá v České republice azyl, zůstane v zařízení pro zajištění cizinců celých 180 dní, což je maximální doba zajištění stanovená zákonem.

Častými a spolehlivými důvody ukončení zajištění ze strany policie bývá skutečnost, že se u cizince objevil platný cestovní doklad, který v době kdy byl zajištěn u sebe neměl. Stává se totiž často, že cizinci v průběhu svého pobytu v České republice mívají svůj cestovní doklad uložen u jiné osoby a po zajištění s touto osobou ztratí kontakt. Pokud se pak podaří tuto

²⁰ AUJESKÁ, S. a kol. *Monitoring situace žadatelů o azyl v zařízeních pro zajištění cizinců. Situační analýza*. 1. vyd. Praha: Organizace pro pomoc uprchlíkům 2006. S. 44.

²¹ Zákon číslo 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. § 127/2.

osobu a jejím prostřednictvím i cizincův cestovní doklad najít, policie pak ověří cizincovu totožnost, čímž odpadá důvod jeho zajištění.

Dalším spolehlivým důvodem pro předčasné propuštění cizince ze zařízení pro zajištění cizinců je prokázání rodinného či soukromého života na území České republiky. To se týká případů, kdy cizinec na území České republiky navázal významnější soukromý vztah nebo zde má rodinné příslušníky. Toto ověření je realizováno prostřednictvím pohovoru se zajištěným cizincem a s partnerem nebo rodinným příslušníkem. Pohovor s partnerem nebo rodinným příslušníkem probíhá často na udávané společné adrese. Je velmi důležité, aby zde vyvinul aktivitu nejenom zajištěný cizinec, ale především partner či rodinný příslušník. Je vhodné, aby například tento partner/rodinný příslušník kontaktoval příslušné oddělení cizinecké policie a domluvil si schůzku a může zde pomoci třeba i upozornění sousedů na skutečnost, že se může přijít někdo od policie zeptat na skutečnosti týkající se soukromého vztahu. Na základě takto zjištěných informací může policie vydat příkaz k propuštění ze zařízení.

Předčasné propuštění ze zařízení je možné i z jiných důvodů, jako jsou například zdravotní důvody, spolupráce s kriminální policií při vyšetřování a podobně.

2.5.5.2 Soudní přezkum zajištění

Policie má povinnost poučit cizince v jazyce, ve kterém je schopen se dorozumět o možnosti soudního přezkumu zákonnosti zajištění. O předání písemného poučení pak sepíše záznam.

Z rozhodnutí o zajištění vyplývá, že má zajištěný cizinec možnost se obrátit na soud buďto se správní žalobou nebo s návrhem na propuštění ze zajištění, které je v souladu s ustanovením § 200 o) Občanského soudního řádu. V poučení jsou uvedeny kromě těchto dvou variant soudního přezkumu i lhůty pro podání a orgány, které jsou příslušné k jejich projednávání.

2.6 AZYLOVÉ ŘÍZENÍ V ČESKÉ REPUBLICE

V současné době azylové řízení v České republice z právního hlediska podléhá zákonu č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších doplňků a změn. Od roku 1999, kdy byl tento zákon schválen, prodělal celou řadu změn s cílem přiblížit se legislativě Evropské unie.

„Účelem azylu jako formy mezinárodně právní ochrany je poskytnout ochranu cizincům pronásledovaným v zemi jejich původu za uplatňování politických práv, svobod nebo majícím v zemi jejich původu odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině či pro zastávání určitých politických názorů.“²² Zákon dále umožňuje udělení tzv. doplňkové ochrany.

Odbor azylové a migrační politiky zaznamenal v roce 2007 celkem 1878 žádostí o azyl v České republice. Největší podíl na počtu podaných žádostí zaujímají občané Ukrajiny s počtem žádostí 293 (15,60 % ze všech žádostí), dále občané Turecka s počtem žádostí 213 (11,34 %) a Mongolska s počtem žádostí 160 (8,52 %). Za nimi pak následují občané Běloruska, Vietnamu, Ruska a Kuby.

V období od roku 1990 do roku 2007 byl udělen azyl v České republice celkem 3276 osobám. V roce 1991 byl zaznamenán nejvyšší počet udělených azylů s počtem 776, druhým nejvýznamnějším rokem je rok 2006 s počtem 268 udělených azylů. V loňském roce 2007 bylo uděleno celkem 191 azylů, což představuje z celkem podaných žádostí v tomto roce 10,18 % úspěšných žádostí o azyl.

2.6.1 Žadatel o azyl

Žadatelem o azyl se stává osoba po podání oficiální žádosti o udělení azylu. Jak bylo již zmíněno v České republice se řízení o udělení azylu řídí zákonem číslo 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších úprav. Tento zákon říká, že žadatelem o azyl je osoba od chvíle, kdy projevila úmysl požádat v České republice o azyl do doby vyřízení její žádosti. Ve své žádosti o azyl musí žadatel uvést důvody, které ho vedly k hledání azylu a pokud je to možné, podat důkazy, které by obhájily jeho tvrzení. Opodstatněnost každé žádosti pak posuzuje Odbor azylové a migrační politiky ve spolupráci s dalšími organizacemi. V naprosté většině případů bývá žádost o udělení azylu zamítnuta, v tomto případě se z žadatele stává cizinec podle cizineckého zákona a pokud není schopen si v České republice zlegalizovat pobyt, musí opustit její území.

²² BUDILOVÁ, L. – HIRT, T. *Policista v multikulturním prostředí*. 1. vyd. Praha: Varianty 2005. S. 53.

2.6.2 Azylant

Azylantem se stává ten, kdo byl uznán uprchlíkem, tedy ten, kdo prokázal, že důvody uvedené v jeho žádosti o udělení azylu jsou opodstatněné a byl mu udělen azyl. Azylantovi je pak zemí, ve které mu byl udělen azyl, poskytnuta ochrana a pomoc při integraci do místní společnosti.

Uznáný uprchlík získává stejná práva a povinnosti jako český občan, vyjma volebního práva a branné povinnosti. Po pěti letech může azylant podat žádost o udělení českého státního občanství.

2.6.3 Důvody udělení mezinárodní ochrany

V zákoně o azylu jsou uvedeny následující důvody, pro které je možno udělit cizinci azyl v řízení o udělení mezinárodní ochrany. Prvním důvodem udělení je zjištění, že je cizinec ve své zemi původu pronásledován z důvodu uplatňování politických práv a svobod. Dalším důvodem je „odůvodněný strach cizince z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště“²³. Tento zákon dále umožňuje udělení azylu za účelem sloučení rodiny, přičemž za rodinného příslušníka považuje manžela azylanta, svobodné dítě azylanta mladší 18 let, dále rodič azylanta mladšího než 18 let a zletilá osoba, která odpovídá za nezletilou osobu bez doprovodu.

2.6.4 Důvody udělení doplňkové ochrany

Doplňková ochrana se týká cizinců, u kterých nebyly zjištěny důvody pro udělení mezinárodní ochrany. Existují zde však obavy, že pokud bude cizinec vrácen do své země původu, nebo do země svého posledního trvalého bydliště, hrozí mu v tomto státě vážná újma. Za vážnou újmu zákon o azylu považuje „uložení nebo vykonání trestu smrti, mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo pokud by vycestování cizince bylo v rozporu

²³ Zákon číslo 325/1999 Sb., o azylu. § 12.

s mezinárodními závazky České republiky“²⁴. Doplnkovou ochranu lze rovněž udělit i rodinnému příslušníkovi osoby, která požívá doplňkové ochrany. Za rodinné příslušníky jsou považovány stejné osoby jako je tomu u mezinárodní ochrany.

2.6.5 Důvody zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany

„V případě zjevně nedůvodných žádostí o mezinárodní ochranu se provádí tzv. zrychlené řízení. V takovém případě musí být rozhodnuto nejpozději do 30 dnů ode dne zahájení řízení o udělení mezinárodní ochrany.“²⁵

Zjevně neodůvodněnými žádostmi jsou ty žádosti, kde žadatel:

- uvádí výhradně ekonomické důvody,
- aniž by k tomu měl pádný důvod, uvádí nesprávné údaje týkající se jeho totožnosti, a občanství nebo je odmítá uvést,
- žádá o udělení mezinárodní ochrany pouze ve snaze uniknout situaci všeobecné nouze,
- v případě, že se jedná o opakovanou žádost, tak uvádí skutečnosti, které jsou totožné nebo obdobné se skutečnostmi uvedenými v předchozí žádosti, nebo uvede sice nové skutečnosti, o kterých však musel vědět při podání předchozí žádosti,
- přichází ze státu, který je Českou republikou považován za bezpečnou třetí zemi nebo bezpečnou zemi původu,
- pokud má více státních občanství, tak nevyužil ochranu některého ze států, jehož občanství má,
- uvádí skutečnosti, které jsou zjevně nevěrohodné,
- neuvádí skutečnosti, které jsou zákonem o azylu definovány jako důvody udělení mezinárodní ochrany nebo doplňkové ochrany,
- pokud se důvody k udělení azylu vztahují pouze na část státu, ze kterého pochází, ale mohl přitom využít jiné části státu, ve které by tyto důvody neměl,

²⁴ Zákon číslo 325/1999 Sb., o azylu, § 14a.

²⁵ *Mezinárodní ochrana*. [online]. [cit. 19.04.2008].

Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/azyl/azyl.html>>

- úmyslně ztěžuje zjišťování skutečného stavu věci tím, že poškodil, zničil nebo zatajil svůj cestovní doklad nebo jinou listinu, která by byla důležitá pro rozhodnutí, nebo předložil padělané nebo pozměněné doklady,
- podal žádost o udělení mezinárodní ochrany pouze z důvodu, aby se vyhnul hrozícímu vyhoštění, nebo vydání k trestnímu stíhání do ciziny.

2.6.6 Organizace vstupující do azylového řízení v České republice

Za výkon azylové politiky v České republice je zodpovědné v první řadě Ministerstvo vnitra České republiky. K rozhodnutí o žádostech o azyl je kompetentní Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra. Tato složka zabezpečuje provoz přijímacího střediska a je zřizovatelem pobytového a integračního střediska. Další složkou, která se zde uplatňuje je Správa uprchlických zařízení, která se stará o chod uprchlických středisek a o poskytování státních služeb uprchlíkům.

2.6.7 Průběh azylového řízení v České republice

Aby mohlo být zahájeno správní řízení ve kterém se rozhoduje o udělení mezinárodní ochrany, musí cizinec nejprve učinit prohlášení, ze kterého je zřejmý úmysl požádat o mezinárodní ochranu. „Prohlášení je možno učinit na hraničním přechodu, v přijímacím středisku, na odboru cizinecké a pohraniční policie za podmínky, že se cizinec dostavil dobrovolně, v zařízení pro zajištění cizinců, ve zdravotnickém zařízení v průběhu hospitalizace nebo ve vězení.“²⁶ Poté, co učiní cizinec prohlášení, má lhůtu 24 hodin na to, aby se dostavil do přijímacího střediska, kde podá písemnou žádost o mezinárodní ochranu. Jestliže se z objektivních důvodů, kterými je například hospitalizace nebo vězení, dostavit nemůže, tak jej navštíví pracovník Ministerstva vnitra České republiky, za účelem sepsání žádosti o mezinárodní ochranu.

V přijímacím středisku se cizinec musí podrobit identifikačním úkonům policie, dále musí odevzdat svůj cestovní doklad, podrobit se sejmutí otisků prstů, pořízení obrazového záznamu a zdravotní prohlídce. Již v žádosti o azyl, jejíž součástí jsou údaje o identitě cizince, zjišťuje Ministerstvo vnitra České republiky důvody, které jej vedly k opuštění země původu. Cizinec

²⁶ *Mezinárodní ochrana*. [online]. [cit. 19.04.2008].
Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/azyl/azyl.html>>

má právo na to, aby se toto řízení vedlo v jeho rodném jazyce, nebo pokud s tím souhlasí, v jazyce, kterému rozumí. Tlumočník je hrazen státem. Po provedení všech těchto úkonů je následně cizinec, který se podáním žádosti stal již žadatelem o mezinárodní ochranu, přemístěn do pobytového střediska.

V průběhu pobytu v pobytovém středisku žadatel o mezinárodní ochranu čeká na výsledek rozhodnutí v prvním stupni. Dále je zde žadatel podroben pohovoru, kde má blíže rozvést důvody jeho žádosti o mezinárodní ochranu, které již uvedl v žádosti o mezinárodní ochranu. V pohovoru má žadatel o mezinárodní ochranu možnost popsat podrobně situaci a problémy, které měl v zemi odkud přichází, a které jej vedly k odchodu z této země. Proto je pohovor považován za jeden z nejdůležitějších úkonů azylového řízení. „Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra České republiky má podle zákona rozhodnout o žádosti o azyl do 90 dnů, lhůtu je možné prodloužit.“²⁷ V případě prodloužení lhůty, však o této skutečnosti musí písemně a bez zbytečných průtahů vyrozumět žadatele. Poté, co je ve věci rozhodnuto, musí být rozhodnutí doručeno žadateli, přičemž dnem doručení toto rozhodnutí nabývá právní moc. V naprosté většině případů bývá výsledkem správního řízení rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany. V tomto případě vystaví cizinci cizinecká policie v den doručení rozhodnutí výjezdní příkaz. V tomto případě má cizinec možnost podat, proti pravomocnému rozhodnutí Ministerstva vnitra České republiky, žalobu ke krajskému soudu, který je místně příslušný podle hlášeného pobytu cizince v době podání žaloby. Lhůta pro podání této žaloby je 15 dní, pouze ve vyjmenovaných případech je to pouze 7 dní. Jedním z těchto vyjmenovaných případů, na které se vztahuje lhůta 7 dní k podání žaloby, je i podání žádosti v zařízení pro zajištění cizinců. Podání žaloby má odkladný účinek. Pouze v případech zastavení řízení o udělení azylu a v případě podání žaloby proti rozhodnutí, kterým byla žádost zamítnuta jako zjevně neodůvodněná, není zákonem přiznán odkladný účinek. V době, kdy krajský soud rozhoduje o žalobě proti rozhodnutí ministerstva, je cizinec stále v postavení žadatele o mezinárodní ochranu. V době mezi doručením rozhodnutí ministerstva, tedy nabytím právní moci rozhodnutí a mezi podáním žaloby ke krajskému soudu zde cizinec pobývá v souladu s ustanoveními zákona o pobytu cizinců, tedy nemá postavení žadatele o mezinárodní ochranu. Rozhodnutí krajského soudu trvá delší dobu než rozhodnutí Ministerstva vnitra, je to mnohdy 2 až 2,5 roku.

²⁷ MATOUŠEK, O. *Sociální práce v praxi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. S. 336.

Pokud dojde k zamítnutí žaloby krajským soudem, má cizinec právo si podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně proti rozhodnutí krajského soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci mezinárodní ochrany. Kasační stížnost má vždy odkladný účinek již ze zákona.

„Cizinec nemůže podat až na zákonem stanovené výjimky opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany v době kratší než dva roky od pravomocného ukončení předchozího řízení.“²⁸ Pouze v zákonem stanovených případech je možné výjimečně žádost již dříve. Zákon totiž umožňuje ministerstvu stanovenou lhůtu prominout, ale pouze v případě hodném zvláštního zřetele.

2.6.8 Azylová zařízení

Azylovými zařízeními jsou „zařízení sloužící v České republice k ubytování cizinců, kteří žádají o udělení azylu“²⁹. Mezi azylová zařízení patří přijímací středisko a pobytové středisko, o kterých byla již zmínka v kapitole 2.6.7, v souvislosti s průběhem azylového řízení. Existuje však ještě jeden typ azylového zařízení, a to integrační azylové středisko.

Zřizovatelem všech tří typů azylových zařízení je Ministerstvo vnitra České republiky, přičemž zákon dále umožňuje, aby pobytová a integrační střediska navíc za úplaty a v rozsahu pověření ministerstvem provozovala právnická osoba.

2.6.8.1 Přijímací a pobytová střediska

V kapitole 2.6.7 bylo již zmíněno jakým úkonům je cizinec povinen se podrobit v přijímacím a poté v pobytovém středisku. Přijímací středisko slouží k ubytování cizince po zákonem stanovenou dobu, ve které jsou prováděny identifikační úkony a lékařské vyšetření. Do pobytového střediska je žadatel umístěn do doby nabytí právní moci rozhodnutí o mezinárodní ochraně.

Přijímací střediska jsou v současné době v České republice dvě, a to v Praze – Ruzyni a ve Vyšších Lhotách. Pobytová střediska jsou v České republice čtyři – v Kostelci nad Orlicí, v Havířově, ve Stráži pod Ralskem a v Zastávce u Brna.

²⁸ *Mezinárodní ochrana*. [online]. [cit. 19.04.2008].

Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/azyl/azyl.html>>

²⁹ MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál 2003. S. 32.

V těchto dvou typech zařízení má žadatel právo na poskytnutí bezplatného ubytování, stravy, zdravotnické péče, sociálních služeb, základního hygienického standardu a jiných služeb, které jsou uvedeny v zákoně. Kapesné se žadateli poskytuje za podmíněk, že se podrobil úkonům za účelem zjištění jeho finančních a majetkových poměrů a jestliže tyto poměry jsou takové, že od něho nelze žádat ani částečnou úhradu poskytovaných služeb. Ministerstvo může žadateli povolit na základě informací policie opustit pobytové středisko a pobývat v soukromí.

2.6.8.2 Integrační azylová střediska

Integrační azylová střediska jsou zařízení, kam jsou přechodně ubytováni cizinci, kterým byl azyl udělen, tedy azylanti. Ubytování, které si azylanti hradí sami, je jim poskytováno na základě smlouvy po dobu 18 měsíců. Po uplynutí této doby musí azylant integrační azylové středisko opustit. V současné době je provozováno Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra pět integračních azylových středisek – v Předlicích (u Ústí nad Labem), v Jaroměři, v Zastávce u Brna, ve Stráži pod Ralskem a v Havířově.

Po dobu pobytu v integračním azylovém středisku je azylantovi zajišťován bezplatný kurz českého jazyka prostřednictvím Státního integračního programu. Dále je azylantovi poskytnuta asistence za účelem hledání samostatného bydlení a zaměstnání.

Správa uprchlických zařízení spolupracuje při zajišťování služeb se spoustou nevládních neziskových organizací. Kurzy českého jazyka jsou azylantům poskytovány nevládní organizací Sdružení občanů zabývajících se emigranty. Správa uprchlických zařízení dále spolupracuje s mnoha dalšími nevládními organizacemi, jako je Centrum pro integraci cizinců a subjekty Charity České republiky, za účelem zprostředkování kurzů reálií, sociálního poradenství a asistence.

3 PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část práce se vztahuje k Záchytnému zařízení pro zajištění cizinců v Bělé pod Bezdězem – Jezové. Problematika tohoto záchytného zařízení je upravena v zákoně číslo 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších doplňků a změn. K tomuto zařízení se dále vztahuje spousta interních předpisů a pokynů, vydaných ředitelem Oblastního ředitelství cizinecké a pohraniční policie, nebo vedením zařízení. Tyto dokumenty není možno prezentovat v této práci. Odbor azylové a migrační politiky a Správa uprchlických zařízení jsou další dvě složky Ministerstva vnitra České republiky, které v tomto zařízení působí a rovněž i tyto složky mají své interní předpisy, které však slouží výhradně pro vnitřní potřebu a nejsou veřejnosti přístupné. Z tohoto důvodu i v praktické části bude čerpáno při studiu legislativy převážně ze zákona o pobytu cizinců na území České republiky a z azylového zákona.

V České republice jsou v současné době provozována čtyři záchytná zařízení pro zajištění cizinců, kromě Bělé – Jezové je to dále Poštorná, Velké Přílepy a Frýdek – Místek. Zařízení Bělá – Jezová se nachází ve středočeském kraji, v okrese Mladá Boleslav, asi 15 km od Mladé Boleslavi.

Areál záchytného zařízení je bývalým vojenským objektem, který vznikl v roce 1969, který byl užíván Sovětskou armádou až do roku 1990. V roce 1991 zde vzniklo pobytové středisko pro žadatele o udělení azylu. Od roku 2006 se toto středisko začalo přebudovávat v část záchytného zařízení s mírným režimem, takže pobytové středisko zaniklo.

3.1 CÍL PRAKTICKÉ ČÁSTI

Cílem práce je popsat problematiku azylového řízení v Záchytném zařízení pro cizince v Bělé pod Bezdězem – Jezové v kontextu s legislativou upravující pobyt cizinců na území České republiky a legislativou upravující azylové řízení.

3.1.1 Stanovení předpokladů

1. předpoklad: **Lze předpokládat, že v průměru více než 25 % cizinců zajištěných v Záchytném zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová tvoří občané Ukrajiny.**

2. předpoklad: **Lze předpokládat, že u více než 75 % žadatelů o udělení azylu, kteří zažádali o azyl v průběhu zajištění v zařízení, je důvodem žádosti špatná ekonomická situace.**

3. předpoklad: **Lze předpokládat, že na více než 95 % žádostí o azyl podaných zajištěnými žadateli je nakonec zamítnuto.**

3.2 POUŽITÉ METODY

Původním záměrem bylo použití metody analýzy sekundárních zdrojů, coby hlavní metody, kterými měla být spisová dokumentace cizinců zajištěných v zařízení. Vzhledem k tomu, že tato spisová dokumentace podléhá přísné ochraně proti zneužití dat a osoby, které přímo nepracují s těmito materiály nesmí mít k těmto materiálům přístup, autorce této práce nebylo umožněno studium této dokumentace. Z tohoto důvodu bylo nutno najít alternativní řešení a spokojit se s poskytnutými statistikami a s číselnými hodnotami, ze kterých bylo možné vypracovat statistické tabulky a grafy. Z Oblastního ředitelství cizinecké a pohraniční policie v Praze byla poskytnuta statistická tabulka o počtu zajištěných cizinců z období od 1. ledna 2007 do 30. listopadu 2007. Z odboru azylové a migrační politiky v Praze byla poskytnuta statistická tabulka o počtu podaných žádostí o mezinárodní ochranu a poskytnuty číselné informace týkající se úspěšnosti a důvodů zamítnutí těchto žádostí. Tato data představují období od 1. ledna 2007 do 31. října 2007.

Jako druhá metoda praktické části práce byl zrealizován rozhovor se zaměstnankyní Organizace pro pomoc uprchlíkům, pomocí kterého byly zjištěny nejčastější důvody zajištění, které vedou cizince k vyhledání pomoci této organizace.

Třetí použitou metodou byl rozbor sekundárního zdroje, tímto zdrojem byla Situační analýza Organizace pro pomoc uprchlíkům, kterou prováděli zaměstnanci této organizace od 1. ledna 2006 do 30. června 2006 ve všech záchytných zařízeních pro cizince v České republice. Rozbor Situační analýzy byl zdrojem informací o důvodech, kterými policie nejčastěji odůvodňuje zajištění cizince.

Dále bylo v této části práce hojně využitou metodou studium legislativy vztahující se k problematice pobytu cizinců a azylového řízení, tato metoda byla využita hlavně k popisu dat vyplývajících ze statistických tabulek a grafů a v rozboru Situační analýzy.

3.3 ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT A JEJICH INTERPRETACE

3.3.1 Statistiky a číselné údaje o počtech cizinců

Získané informace se týkají počtu zajištěných cizinců v Záchytném zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová, k počtu podaných žádostí o mezinárodní ochranu zajištěnými cizinci v tomto zařízení, k úspěšnosti žadatelů o mezinárodní ochranu a k důvodům udělení azylu a k důvodům zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu. Jak bylo již zmíněno výše byla poskytnuta od dvou různých složek Ministerstva vnitra České republiky a informace jsou získány v rozdílných obdobích roku 2007.

3.3.1.1 Vlastní rozbor statistik

3.3.1.1.1 Statistika cizinců zajištěných v Záchytném zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová

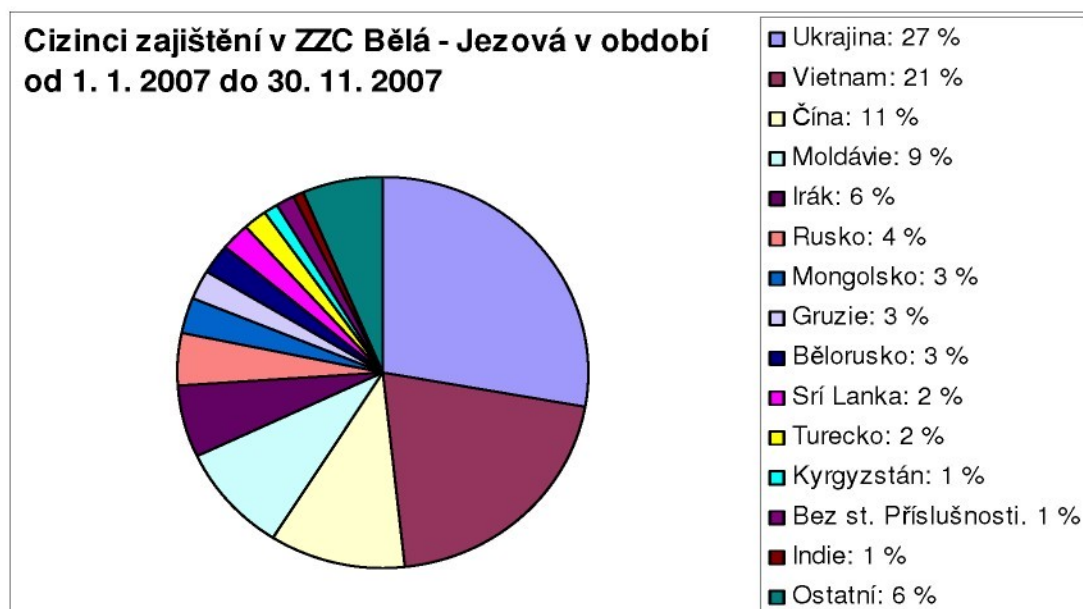
Od 1. ledna 2007 do 30. listopadu 2007 bylo v Záchytném zařízení Bělá – Jezová přijato celkem 317 cizinců, což představuje 100 %. Nejpočetněji zastoupenou skupinou z hlediska státní příslušnosti tvoří ve sledovaném období občané Ukrajiny, kterých bylo v tomto období přijato do zařízení celkem 88 osob a tvoří tedy 27 % z celkového počtu zajištěných cizinců. Druhou významnou skupinu tvoří občané Vietnamu s počtem 65 osob, což představuje 21 %, dále následuje Čína s počtem 34 osob, což je 11 %, Moldávie s počtem 29 osob, což je 9 %, Irák s počtem 18 osob, což je 6 %, Rusko s počtem 14 osob, což jsou 4 %, Mongolsko s počtem 9 osob, což jsou 3 %, Gruzie s počtem 8 osob, což jsou 3 %, Bělorusko s počtem 8 osob, což jsou 3 %, Srí Lanka s počtem 7 osob, což jsou 2 %, Turecko s počtem 6 osob, což jsou 2 %, Kyrgyzstán s počtem 4 osoby a osoby bez státní příslušnosti rovněž s počtem 4 osoby, které představují po 1 % ze všech zajištěných cizinců. Viz tabulka č. 1 a graf č. 1.

Tabulka č. 1 – Cizinci zajištění v ZZC Bělá – Jezová v období od 1.1.2007 do 30.11.2007.

Státní příslušnost	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	Celkem
Ukrajina	10	11	17	3	1	3	8	6	5	7	17	88
Vietnam	6	6	7	7	10	4	5	3	1	2	14	65
Čína	5	1		3	4			1	16		4	34

Moldávie	1	7	9	6		1			1		4	29
Irák	3	2	2		3	3	4	1				18
Rusko		4	3			5	1		1			14
Mongolsko	2		1		1	3			1		1	9
Gruzie	1	4	2						1			8
Bělorusko	2	1					1	2			2	8
Srí Lanka			2		5							7
Turecko	1					3					2	6
Kyrgyzstán	1		2								1	4
Bez st. přísl.			1							3		4
Indie	1			1							1	3
Arménie					2							2
Kongo, dem. r.	1	1										2
Sýrie		1		1								2
Alžírsko			1		1							2
Kamerun								1		1		2
Palestina									1			1
Rumunsko											1	1
Kongo	1											1
Pákistán			1									1
Srbsko, Č. hora								1				1
Angola			1									1
Litva								1				1
Chorvatsko										1		1
Afghanistán											1	1
Etiopie											1	1
Celkem osob	35	38	49	21	27	22	19	16	27	14	49	317

Graf č. 1 – Cizinci zajištění v ZZC Bělá – Jezová v období od 1.1.2007 do 30.11.2007.

3.3.1.1.2 Statistika počtu podaných žádostí o mezinárodní ochranu, cizinci zajištěnými v Záchytném zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová

V období od 1. ledna 2007 do 31. října 2007 podalo v Záchytném zařízení pro zajištění cizinců žádost o mezinárodní ochranu celkem 83 cizinců. Zde tvoří nejpočetněji zastoupenou skupinu dle státní příslušnosti občané Vietnamu z celkovým počtem žádostí 29, dále následují občané Ukrajiny s počtem žádostí 19. Další nejvíce zastoupenou skupinou jsou občané Iráku s počtem žádostí 6 a občané Srí Lanky s počtem žádostí 5. Viz tabulka č. 2.

Tabulka č. 2 – Žádosti o mezinárodní ochranu podané cizinci zajištěnými v ZZC Bělá – Jezová v období od 1.1.2007 do 31.10.2007.

Státní příslušnost	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Celkem
Vietnam		7	2	9	1	4		6			29
Ukrajina		5	3	2	1			5		3	19
Irák	3						3				6
Srí Lanka						5					5
Moldávie					1	1				1	3
Srbsko	3										3

Turecko						3					3
Kongo, dem. r.	1		1								2
Gruzie		1		1							2
Mongolsko		1				1					2
Rusko			1						1		2
Bez stát. přísl.			1		1						2
Bělorusko	1										1
Kamerun										1	1
Čína										1	1
Somálsko	1										1
Sýrie					1						1
Celkem osob	9	14	8	12	5	14	3	11	1	6	83

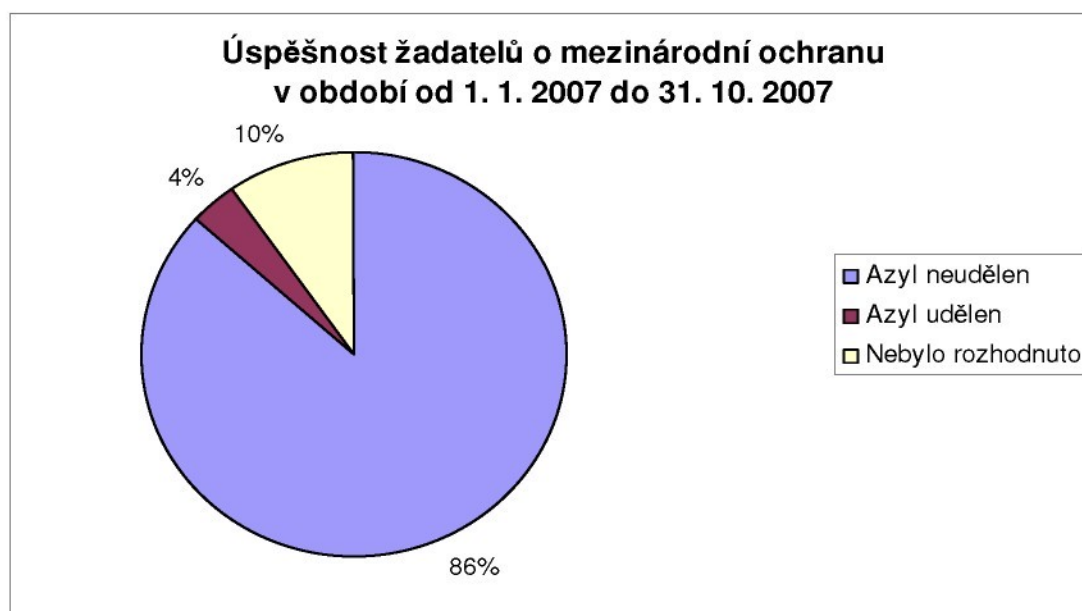
3.3.1.1.3 Statistika úspěšnosti zajištěných žadatelů o mezinárodní ochranu

Ve sledovaném období bylo zamítnuto celkem 72 žádostí o udělení mezinárodní ochrany, což představuje 86 % ze všech podaných žádostí. Azyl byl udělen pouze 3 osobám, z čehož vyplývá, že úspěšnost zajištěných žadatelů o azyl v Záchytném zařízení pro cizince Bělá – Jezová představují pouhých 4 %. Celkem o 8 žádostech o mezinárodní ochranu nestihlo být ve sledovaném období rozhodnuto, tyto žádosti představují 10 % ze všech podaných žádostí. Viz tabulka č. 3 a graf č. 2.

Tabulka č. 3 – Úspěšnost žadatelů o mezinárodní ochranu, zajištěných v ZZC Bělá – Jezová, v období od 1. 1. 2007 do 31. 10. 2007.

Úspěšnost žadatelů	Celkem
Azyl neudělen	72
Azyl udělen	3
Nebylo rozhodnuto	8
Celkem žádostí	83

Graf č. 2 – Úspěšnost žadatelů o mezinárodní ochranu v procentech.

3.3.1.1.4 Statistika důvodů udělení azylu zajištěným cizincům

Ve sledovaném období byl udělen azyl formou mezinárodní ochrany celkem 3 cizincům, kteří byli zajištěni v Záchytném zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová. Viz tabulka č. 4. Ve všech třech případech se jednalo o státní příslušníky Iráku. Jedné z těchto osob byl udělen azyl dle § 12, odst. b), kde je uvedeno, že se azyl udělí cizinci, jestliže se v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjistí, že má žadatel odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Zbývajícím dvěma osobám byl udělen azyl dle § 13, odst. 1, kde je upraven azyl za účelem sloučení rodiny, zde se již důvody pro udělení mezinárodní ochrany nezjišťují.

Tabulka č. 4 – Důvody udělení azylu, cizincům zajištěným v ZZC Bělá – Jezová v období od 1. 1. 2007 do 31. 10. 2007.

Důvody	Azyl udělen dle § 12/b)	Azyl udělen dle § 13/1)	
Státní příslušnost			Celkem
Irák	1	2	3

Poznámka: oba výše uvedené důvody jsou podle zákonem č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších doplňků a změn.

3.3.1.1.5 Statistika počtu zamítnutých žádostí o mezinárodní ochranu, podaných cizinci zajištěnými v Záchytném zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová

V období od 1. ledna 2007 do 31. října 2007 bylo zamítnuto celkem 72 žádostí o mezinárodní ochranu. Viz tabulka s grafem č. 5.

Nejčastějším důvodem, označeným jako důvod č. 1., bylo neudělení azylu podle § 15, odst. 1 zákona o azylu. Podle tohoto ustanovení není možné azyl udělit, i když existují důvody udělení mezinárodní ochrany, a to z následujících důvodů. Prvním důvodem může být skutečnost, že se žadatel dopustil trestného činu proti míru, válečného trestného činu nebo trestného činu proti lidskosti podle mezinárodních dokumentů. Druhým důvodem může být, že se žadatel před podáním žádosti o mezinárodní ochranu dopustil vážného nepolitického trestného činu mimo území České republiky. Třetím a posledním důvodem může být, že se žadatel o mezinárodní ochranu dopustil činů, které jsou v rozporu se zásadami a cíli Organizace spojených národů. Ve smyslu tohoto ustanovení, které zahrnuje výše uvedené tři důvody pro které nelze azyl udělit, bylo neuděleno celkem 27 azylů.

Druhým nejčastějším důvodem, bylo zamítnutí žádosti podle § 16, odst. 1, písm. a). Podle tohoto ustanovení je důvodem zamítnutí žádosti jako zjevně neodůvodněné skutečnost, že žadatel ve své žádosti neuvedl skutečnosti, které by svědčily o tom že mu hrozí pronásledování. Podle tohoto ustanovení bylo zamítnuto 23 žádostí.

Třetím důvodem zamítnutí žádosti je důvod dle § 25, odst. i) zákona o azylu, kde je uvedeno, že řízení se zastaví, jestliže je žádost o udělení mezinárodní ochrany nepřijatelná.

Čtvrtým důvodem je důvod uvedený v § 16/1 a), podle kterého žadatel ve své žádosti uvádí pouze ekonomické důvody. Pouze tento důvod uvedly pouze 4 osoby.

Pátým důvodem bylo, že návrh byl zamítnut jako zjevně neodůvodněný dle § 16/1 d), zde se jedná o případ, kdy žadatel v opakovaně podané žádosti o udělení mezinárodní ochrany uvede skutečnosti v zásadě shodné či obdobné jako v žádosti předchozí anebo uvede skutečnosti jiné, které mu však byly či musely být známy již při podání předchozí žádosti o udělení mezinárodní ochrany.

Posledním šestým důvodem bylo zastavení řízení dle § 25, odst. a), kde je uvedeno, že se řízení zastavuje jestliže, žadatel o udělení mezinárodní ochrany vzal žádost o udělení mezinárodní ochrany zpět. K tomuto ustanovení zákona se vztahují pouze 2 žádosti.

Tabulka č. 5 – Počet zamítnutých žádostí o mezinárodní ochranu podaných cizinci zajištěnými v ZZC Bělá – Jezová v období od 1. 1. 2007 do 31. 10. 2007, včetně důvodů zamítnutí.

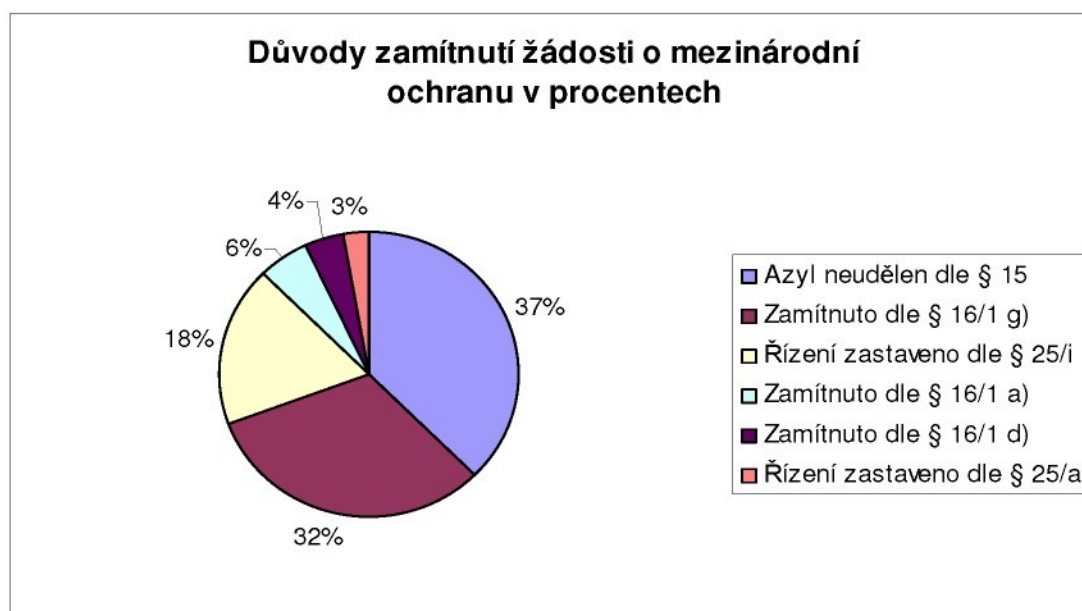
Důvody	1.	2.	3.	4.	5.	6.	
Státní příslušnost							Celkem
Vietnam	9	15		4	1		29
Ukrajina	7	6	1		2		16
Irák			5				5
Čína	2		1			2	5
Gruzie	4						4
Mongolsko		2	2				4
Kongo, dem. rep.	3						3
Srbsko			3				3
Moldava	1		1				2
Turecko	1						1
Celkem osob	27	23	13	4	3	2	72

Důvody – legenda:

1. Azyl neudělen dle § 15
2. Návrh zamítnut jako zjevně neodůvodněný dle § 16/1g
3. Řízení zastaveno dle § 25, odst. i)
4. Návrh zamítnut jako zjevně neodůvodněný dle § 16/1a
5. Návrh zamítnut jako zjevně neodůvodněný dle § 16/1d
6. Řízení zastaveno dle § 25, odst. a)

Poznámka: všechny uvedené důvody jsou v souladu se zákonem č. 325/1999, o azylu, ve znění pozdějších doplňků a změn.

Graf č. 3 – Vyjádření důvodů zamítnutí žádostí o mezinárodní ochranu v procentech.

3.3.2 Rozhovor

Tato metoda neměla být původně pro účely této práce použita. Z důvodu neposkytnutí požadovaných informací elektronickou formou od Organizace pro pomoc uprchlíkům, však získala svůj význam, protože za pomoci rozhovoru byly získány informace, které sice nejsou vyjádřeny v číslech, ale budou moci být uplatněny v navrhovaných opatřeních.

3.3.2.1 Cíl rozhovoru

Cílem rozhovoru bylo zjistit, zda budou od Organizace pro pomoc uprchlíkům poskytnuty informace, které byly po předchozí domluvě s vedoucí právního oddělení, vyžádány elektronickou formou a na které nebylo již delší dobu odpovězeno. Jednalo se následující dotazy:

1. dotaz: Zda Organizace pro pomoc uprchlíkům zastupuje nebo pracuje nějakým způsobem se všemi cizinci, kteří se rozhodli podat žádost o soudní přezkum zákonnosti zajištění?
2. dotaz: Kolik žádostí o soudní přezkum zákonnosti zajištění bylo podáno cizinci zajištěnými v ZZC Bělá - Jezová v roce 2007?
3. dotaz: Kolik podaných žádostí o soudní přezkum dopadlo dle rozsudku soudu ve prospěch cizince?

4. dotaz: Jaké instituce se podílejí na tom, jak dlouhou dobu bude cizinec zajištěn a jakým způsobem se na tom podílejí?

5. dotaz: Zda byly v průběhu roku 2007 zaznamenány případy příliš dlouhého pobytu cizince v ZZC Bělá - Jezová přesto, že již pominuly důvody zajištění? Pokud ano, tak zda by mohly být poskytnuty číselné informace o této skutečnosti.

6. dotaz: Zda Organizace pro pomoc uprchlíkům sleduje zákonné důvody, které nejčastěji vedou k realizaci zajištění cizince?

3.3.2.2 Průběh rozhovoru

Rozhovor probíhal přibližně 30 minut, část rozhovoru probíhala řízenou formou a část probíhala jako neformální neřízený rozhovor. Vzhledem k tomu, že původním záměrem nebylo tento rozhovor prezentovat v této práci, nebyl ani zaznamenáván na diktafon, autorka této práce si pouze dělala krátké poznámky v průběhu rozhovoru.

3.3.2.3 Závěr z rozhovoru

Vzhledem ke skutečnosti, že přesné informace, které byly vyžádány po předchozí telefonické domluvě, nemohly být poskytnuty, bylo nutno za pomoci rozhovoru získat alespoň informace o důvodech zajištění, které bývají u cizinců v praxi nejčastější. Některé tyto informace byly poskytnuty pouze přibližně. Zaměstnankyně Organizace pro pomoc uprchlíkům sdělila, že některé vyžádané informace by sice bylo možno vyčíst z dokumentace, kterou si o všech cizincích, a tedy i o cizincích zajištěných v Záchytném zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová, organizace vede, ale že není možné dokumentaci zapůjčit k prostudování, protože by to bylo v rozporu s etickým kodexem této organizace. Dále bylo sděleno, že sama z důvodů pracovního vytížení není schopna požadované údaje zpětně z dokumentace cizinců vypisovat. Autorce této práce byla doporučena k prostudování Situační analýza, prováděná Organizací pro pomoc uprchlíkům v období od ledna do června 2006 „Monitoring situace žadatelů o azyl v zařízení pro zajištění cizinců“, která se vztahuje i k Zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová.

Na základě rozhovoru se zaměstnankyní Organizace pro pomoc uprchlíkům se podařilo zjistit, že právní pomoc této organizace vyhledá každoročně (to znamená, že vyhledala i v roce 2007), přibližně jedna třetina cizinců, kteří jsou zajištěni v Záchytném zařízení pro zajištění

cizinců Bělá – Jezová. Přesné informace však nebyly sděleny, protože si žádné statistiky, vztahující se nějakým způsobem k cizincům v zařízení organizace nevede. Cizinci, kteří využijí právní pomoc organizace, tak většinou činí, protože se rozhodnou využít možnosti soudního přezkumu zajištění. Menší část cizinců sice dopadne u soudu úspěšně, to znamená, že z rozhodnutí soudu musí být ze zařízení pro zajištění cizinců propuštěni, ale nevýhodou zde je, že mnohdy dojde k realizaci vyhoštění dříve, než stihne soud o věci vůbec rozhodnout a nebo nestihne rozhodnout v době 180 dní, což je maximální doba pro kterou lze cizince podle zákona o pobytu cizinců zajistit.

V praxi nejčastějšími důvody, pro které policie cizince zajistí, bývá maření výkonu soudních nebo správních rozhodnutí. Právě z tohoto důvodu bývá zajištěna více než polovina cizinců zajištěných v tomto zařízení. Maření výkonu správního rozhodnutí se dopouští cizinec, kterému bylo z rozhodnutí policie uděleno správní vyhoštění z důvodu, který původně ještě nebyl důvodem zajištění, ale pouze důvodem vydání rozhodnutí o správním vyhoštění. Nejčastějšími důvody správního vyhoštění je pobyt cizince na území bez cestovního dokladu, nebo po uplynutí doby platnosti víza, nebo pobyt cizince ze státu, který má vízovou povinnost bez víza. Jestliže cizinec však nerespektuje rozhodnutí o správním vyhoštění a nevycestuje z území České republiky, tak se již dopouští maření výkonu správního rozhodnutí, které může být za určitých okolností i trestným činem.

Za pomoci tohoto rozhovoru se podařilo zjistit nejčastější důvody vedoucí v praxi k zajištění cizinců. Tyto důvody jsou cenným zdrojem informací pro účely vypracování metodické příručky pro cizince, jak se nedostat do ilegality v naší republice, která bude součástí navrhovaných opatření.

3.3.3 Rozbor Situační analýzy

Z rozboru situační analýzy vyplývá, že v případech, které zde jsou prezentovány, bývají nejčastěji uvedenými důvody v rozhodnutí o zajištění cizinců skutečnosti, které se vyskytují v kombinaci a ne samostatně.

Úplně nejčastějším důvodem, kterým policie odůvodnila zajištění je skutečnost, že cizinec v době, kdy byl zadržen policií nevlastnil platný cestovní doklad. To například znamená, že cizinec nemá cestovní doklad vůbec, nebo sice cestovní doklad má, ale takový, který je z nějakého důvodu neplatný (důvody neplatnosti cestovního dokladu mohou být různé – neoprávněně provedené změny v cestovním dokladu, jeho prošlá platnost, cestovní doklad byl

vystaven jiné osobě než která se jím prokáže atd.). Tento důvod bývá tedy velice často shledáván jako důvod zajištění v kombinaci s dalšími důvody, protože zde policie vidí důvodnou obavu, že si cizinec neopatrí platný cestovní doklad.

Jako další častý důvod, kterým policie odůvodňuje zajištění cizince je skutečnost, že cizinec nemá dostatek finančních prostředků k tomu, aby z území České republiky vycestoval. Takže v praxi zde vycestování není možné, protože cizinec nedisponuje potřebnými financemi k tomu, aby si mohl zakoupit jízdenku nebo letenku a navíc vzhledem k tomu, že zde většinou nemá ani pracovní povolení, tak si ani nemůže finance zajistit legálně prací. Je zajímavé, že v některých případech soud žalobu odůvodněnou nedostatkem finančních prostředků shledává jako důvodnou a jinou ne. Podle názoru Organizace pro pomoc uprchlíkům, však velice záleží na konkrétní situaci a proto není možné, ve zdánlivě stejných nebo spíš podobných případech rozhodnout stejně.

Třetím nejčastějším důvodem je skutečnost, že se cizinec, který zde pobýval nelegálně, nijak nesnažil svůj nelegální pobyt zlegalizovat.

K odůvodnění rozhodnutí o zajištění bývají policií používány i další důvody, jako je například argument, že cizinec v České republice pracoval bez potřebných povolení, tedy nelegálně, dále neměl nahlášenou stálou adresu a neměl zařízené zdravotní pojištění.

Dle názoru Organizace pro pomoc uprchlíkům bývají cizinci podávající žalobu, zajištění policií sice na základě opodstatněných důvodů, které však často nejsou policií dobře popsány v rozhodnutí o zajištění a soud pak na základě žaloby takové rozhodnutí zruší. Tato organizace považuje práci policie v tomto ohledu za nedostatečně kvalitní, což vede cizince k rozhodnutí podat žalobu, protože zde vidí naději na propuštění ze zajištění. Kdyby byla všechna rozhodnutí o zajištění adekvátně odůvodněna, tak by to nevedlo cizince k podávání žalob, to znamená, že by klesnul jejich počet a navíc u podaných žalob by se snížila úspěšnost zajištěných cizinců u soudu.

4 SHRnutí VÝSLEDKŮ A DISKUSE

Na základě výsledků použitých metod, je možné konstatovat, že se ze tří stanovených předpokladů, jak je uvedeno níže, potvrdily pouze dva předpoklady.

1. předpoklad:

Lze předpokládat, že v průměru více než 25 % cizinců zajištěných v Záchytném zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová tvoří občané Ukrajiny.

K vyhodnocení tohoto předpokladu posloužila statistika uvedená v podkapitole 3.3.1.2.1, týkající se počtu zajištěných cizinců v daném zařízení. Vyhodnocením tabulky a grafu, které jsou součástí výše uvedené podkapitoly bylo zjištěno, že ve sledovaném období bylo v zařízení zajištěno 88 občanů Ukrajiny, což představuje 27 % z celkového počtu zajištěných cizinců, kterých bylo ve sledovaném období zajištěno celkem 317.

Předpoklad č. 1 se potvrdil.

2. předpoklad:

Lze předpokládat, že u více než 75 % žadatelů o udělení azylu, kteří zažádali o azyl v průběhu zajištění v zařízení, je důvodem žádosti špatná ekonomická situace.

K vyhodnocení tohoto předpokladu posloužila statistika uvedená v podkapitole 3.3.1.2.5, týkající se počtu zamítnutých žádostí o mezinárodní ochranu cizinci v zařízení. Zde je nutno v kontextu s naší platnou legislativou rovněž konstatovat, že dle zákona o azylu je uvedení pouze ekonomických důvodů v žádosti o mezinárodní ochranu důvodem neudělení azylu, protože návrh je automaticky zamítnut jako zjevně neodůvodněný. Vyhodnocením tabulky a grafu, které jsou součástí výše uvedené podkapitoly bylo zjištěno, že ve sledovaném období uvedli výhradně ekonomické důvody ve své žádosti o azyl 4 zajištění žadatelé o azyl, což představuje pouhých 6 % z celkového počtu 27 zajištěných cizinců, kterým azyl ve sledovaném období nebyl udělen. Je to však především z důvodu, že získané číselné údaje sledovaly pouze jeden hlavní důvod a ne všechny důvody najednou. Proto se autorka této práce domnívá, že kdyby se ve statistikách sledovaly u všech žádostí všechny důvody najednou a ne pouze jeden hlavní nebo jeden jediný důvod, byla by reálná šance, že by se tento předpoklad potvrdil. Je skutečností, že u převážné části cizinců jsou ekonomické důvody, i když je uvádějí vedle mnohem závažnějších důvodů, pro které by bylo možno dle zákona azyl udělit, jedním z mnoha důvodů uvedených v žádosti o mezinárodní ochranu.

Předpoklad č. 2 se nepotvrdil.

3. předpoklad:

Lze předpokládat, že na více než 95 % žádostí o azyl podaných zajištěnými žadateli, je nakonec zamítnuto.

K vyhodnocení tohoto předpokladu posloužila statistika uvedená v podkapitole 3.3.1.2.3, která sleduje úspěšnost zajištěných žadatelů o azyl. Vyhodnocením tabulky a grafu, které jsou součástí výše uvedené podkapitoly bylo zjištěno, že ve sledovaném období byl azyl udělen 3 cizincům, což představuje pouhých 4 % z celkově podaných žádostí, kterých bylo ve sledovaném období zajištěnými cizinci podáno celkem 83. Celkem 72 žadatelům o azyl, kteří představují 86 % z celkového počtu žádostí, azyl nebyl udělen. O 8 žádostech, které představují 10 % z celkového počtu žádostí podaných zajištěnými cizinci ve sledovaném období sice v době, kdy byly poskytnuty číselné údaje, nebylo rozhodnuto, ale podle aktuálních informací lze rovněž i těchto 10 % žádostí zahrnout mezi neúspěšné žádosti. Z tohoto důvodu lze konstatovat, že neúspěšné žádosti o azyl podané zajištěnými žadateli ve sledovaném období představují celkem 96 %.

Předpoklad č. 3 se potvrdil.

Za pomoci metody rozhovoru a rozboru Situační analýzy, byly zjištěny hlavní důvody zajištění cizinců v Zařízení pro zajištění cizinců Bělá pod Bezdězem – Jezová, které vyplývají z legislativy. Tyto údaje budou cenným zdrojem informací pro zpracování kapitoly č. 6, ve které budou uvedena navrhovaná opatření směřující k lepší informovanosti cizinců a sloužící k prevenci, jak se dostat do ilegální situace na území cizího státu. Dále tyto informace pomohou při vypracování doporučení pro organizace pracující s cizinci.

5 ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala problematikou migrace a azylového řízení v České republice a vycházela z legislativy, která upravuje pobyt cizinců a azylové řízení na jejím území. Cílem práce bylo popsat problematiku azylového řízení v Zařízení pro zajištění cizinců v Bělé pod Bezdězem – Jezové, v kontextu s legislativou.

Práce byla rozdělena na dvě hlavní části. Jednalo se o část teoretickou, která se zaměřila na mezinárodní migraci, v kontextu s českou legislativou upravující pobyt cizinců na území České republiky. Dále popisovala přístup státních orgánů České republiky k legální a nelegální migraci. Z tohoto důvodu bylo nutné se zabývat důsledky, které s sebou přináší nelegální migrace pro cizince, a to správním vyhoštěním a zajištěním cizince. Další podkapitola teoretické části se věnovala problematice azylu a azylového řízení v České republice, které s mezinárodní migrací velmi úzce souvisí.

Praktická část práce se věnovala vyhodnocení statistických údajů získaných o cizincích, kteří byli zajištěni v Zařízení pro zajištění cizinců Bělá pod Bezdězem – Jezová v období od 1. ledna 2007 do 30. listopadu 2007. Metoda rozboru statistik byla použita jako hlavní metoda praktické části práce. Druhou použitou metodou byl rozhovor, za pomoci kterého byly zjištěny nejčastější důvody, proč zajištění cizinci vyhledávají právní pomoc Organizace pro pomoc uprchlíkům a důvody zajištění. Třetí použitou metodou byla analýza sekundárních zdrojů, která sloužila k rozboru Situační analýzy a pomocí které byly zjištěny hlavní důvody zajištění cizinců v Zařízení pro zajištění cizinců Bělá pod Bezdězem – Jezová. Informace získané pomocí těchto tří metod byly hodnoceny pomocí metody studia legislativy, která byla nejvíce uplatněna při vyhodnocování statistických dat a grafů.

Výsledky použitých metod ukazovaly, že ze tří stanovených předpokladů se potvrdily pouze dva. Na základě prvního předpokladu mělo více než 25 % cizinců v Zařízení pro zajištění cizinců Bělá pod Bezdězem – Jezová tvořit občané Ukrajiny. Tento předpoklad se potvrdil, protože z vyhodnocení příslušné statistické tabulky vyplynulo, že ve sledovaném období v bylo v zařízení zajištěno 88 občanů Ukrajiny, což představovalo 27 % z celkového počtu 317 zajištěných cizinců.

Na základě druhého předpokladu mělo více než 75 % žadatelů o udělení azylu, kteří zažádali o azyl v průběhu zajištění v Zařízení pro zajištění cizinců Bělá pod Bezdězem – Jezová, uvádět jako důvod žádosti špatnou ekonomickou situaci. Tento předpoklad se nepotvrdil,

protože z vyhodnocení příslušné tabulky a grafu vyplynulo, že ekonomické důvody v žádosti o udělení azylu uvedli pouze 4 cizinci z celkového počtu 72, což představuje pouhých 6 %.

Na základě třetího předpokladu mělo být více než 95 % žádostí o azyl, podaných zajištěnými žadateli nakonec zamítnuto. Tento předpoklad se potvrdil vyhodnocením příslušné tabulky a grafu, ze kterých vyplynulo, že azyl byl udělen z celkově podaných 83 žádostí 3 cizincům, kteří představují pouhá 4 % úspěšných žadatelů, takže ostatní žádosti představují 96 %.

Výsledky použitých metod vyústěly v navrhovaná opatření vedoucí k lepší informovanosti cizinců o zásadách, jak se na území cizího státu nedostat do ilegality, formou metodické příručky s kontakty na organizace zabývající se v České republice pomocí cizincům. Dále tyto výsledky vyústěly v doporučení organizacím pracujícím s cizinci.

6 NAVRHOVANÁ OPATŘENÍ

Navrhovaná opatření vycházejí ze skutečnosti, že legální migrace cizinců, kteří chtějí pobývat na území České republiky, je vítána, ale naopak nelegální migrace je sankcionována a potírána. Proto by cizinci, kteří hodlají vstoupit na území České republiky, měli být lépe obeznámeni se skutečnostmi, které je nutné znát a dodržovat, aby se nedostali do nelegální situace zde v České republice. Proto je vhodné, aby bylo každému cizinci, který není občanem některého ze států Evropské unie sděleno již na společných hranicích členských států, na co si má dávat pozor, aby se nedostal do ilegality. Nejvhodnějším způsobem takového sdělení je předání informační metodické příručky pro cizince vstupující do států Evropské unie, přeložené do všech světových jazyků. V této práci bude tato příručka prezentována pouze v jazyce českém. Do příručky bude zařazen v první řadě návod pro cizince s hlavními zásadami, jak se nedostat do ilegality.

Některé cizince bohužel ani tento návod nemusí motivovat k tomu, aby zde pobývali legálně a to z důvodu, že nemají tušení o sankcích, které jim hrozí a které nemusejí mít pouze podobu pokuty. Mnoho cizinců, kteří poprvé vstoupí na území cizího státu, nemají ani tušení o existenci záchytných zařízení, do kterých se mohou dostat v případě vážnějšího porušení pobytového režimu a nerespektování správních nebo soudních rozhodnutí. Proto je vhodné do příručky zařadit i podkapitulu zabývající se nejčastějšími druhy nelegálního pobytu a s tím souvisejícími sankcemi, které mohou cizince v nelegální situaci v případě dopadení policií potkat. Dle názoru autorky této práce, je vidina hrozícího půlročního pobytu v zařízení pro zajištění cizinců, nebo dokonce vězení, dostatečnou motivací alespoň pro některé cizince k tomu, aby dodržovali a respektovali právní předpisy.

Na cizince, kteří jsou v České republice žadateli o mezinárodní ochranu nebo azylanty se vztahuje azylový zákon. I tito cizinci se mohou dopustit deliktu tím, že nedodrží některé z ustanovení tohoto zákona. Mnohem významnější skupinu, co se týká počtu, tvoří cizinci, kteří nejsou žadateli o mezinárodní ochranu ani azylanty, a tudíž se na ně vztahuje zákon o pobytu cizinců. Z tohoto důvodu bude kapitola číslo 6.1.2, která se má zabývat druhy nelegálního pobytu a sankcemi za něj hrozícími, vypracována podle zákona o pobytu cizinců.

Poslední součástí metodické příručky pro cizince bude podkapitola číslo 6.1.3, ve které budou uvedeny organizace pomáhající v České republice cizincům, žadatelům o azyl a azylantům, včetně kontaktů na tyto organizace.

Součástí navrhovaných bude dále kapitola 6.2, která obsahuje doporučení organizacím, které s cizinci v České republice v rámci své profese pracují.

6.1 Metodická příručka pro cizince vstupující na území cizího státu

Hlavním navrhovaným opatřením vycházejícím z cíle bakalářské práce je zpracovaná metodická příručka, která by měla sloužit cizincům, kteří hodlají na území České republiky pobývat, k základní orientaci v dané problematice.

6.1.1 Návod, jak se nedostat do nelegální situace na území cizího státu

Cizinec, který se chce vyvarovat problémů vyplývajících z nelegálního pobytu na území cizího státu by měl znát některé užitečné zásady, které by měl také dodržovat.

6.1.1.1 Respektování právních předpisů

Hlavní zásadou pro cizince, jak se nedostat do ilegality, je respektování a dodržování právních předpisů, zejména pak těch, které upravují pobyt cizinců na území daného státu. Někteří cizinci přijíždí do cizího státu s tím, že v něm budou pobývat nelegálně, ale to zřejmě ještě nemají tušení o tom, co je může čekat, když je odhalí policie. Jiní cizinci sice přicestují na území cizího státu legálně, ale do pobytových problémů se dostanou třeba jen z nedbalosti, protože podcení některou z povinností. V ČR je takovou povinností například povinnost požádat o prodloužení povolení k pobytu, kterému by jinak vypršela jeho platnost. Další povinností je mít zjednané zdravotní pojištění. Do problémů se také mohou dostat cizinci, kteří nemají pracovní povolení a pracují u zaměstnavatele bez něj. Proto je důležité platné pracovní povolení mít. Další zásadou, kterou však cizinci často podceňují je mít u sebe pro případ kontroly vždy platný cestovní doklad nebo jiný doklad totožnosti, kterým mohou prokázat legalitu svého pobytu, to znamená, že nesmí mít prošlou platnost, nebo v něm nesmějí být provedeny neoprávněné změny. Pokud cizinec cestovní doklad ztratí, je nutné neprodleně tuto skutečnost ohlásit a požádat k tomu příslušné instituce o vydání nového cestovního dokladu. Je také velmi riskantní se spoléhat při vyřizování povolení k pobytu na někoho jiného, než na sebe. Nejlepší prevencí vzniku problémů se zákonem je důsledná kontrola dodržování povinností vyplývajících z legislativy daného státu. Nejspolehlivější informace o povinnostech vyplývajících z legislativy daného státu upravující pobyt cizince

na jeho území, získá cizinec na oddělení cizinecké policie, do jejíž kompetence vyřizování pobytových záležitostí cizinců spadá.

6.1.1.2 Kvalitní právní poradenství

Pokud si není cizinec jistý, jaké by měl podniknout právní kroky ve své svízelné situaci mimo zemi svého původu, měl by vždy vyhledat dobrou právní pomoc. Zde by bylo vhodné upozornit na skutečnost, že i při hledání kvalitního právního poradce by měl být cizinec opatrný, aby nenarazil na podvodníka nebo na člověka, který se v cizinecké legislativě příliš nevyzná a navíc to cizince může přijít na nemalé peníze. Specialisty na cizinecké právo, kteří většinou poskytují právní rady cizincům bezplatně, protože bývají hrazeny od sponzorů, jsou nevládní organizace. Jednou z takových organizací je v České republice například Organizace pro pomoc uprchlíkům.

6.1.1.3 Zásadně nepodepisovat úřední listiny, které jsou v jazyce, kterému cizinec nerozumí

Pokud si cizinec není jistý, co je napsáno v dokumentu, který má podepsat, neměl by tak činit. Raději by si měl za tímto účelem s sebou přizvat tlumočníka nebo jinou osobu, která je mu schopna obsah dokumentu přetlumočit. Pokud totiž podepíše dokument, kterému nerozumí, může v něm být napsáno cokoli. Bylo by dobré, v případě, že již nějaký dokument podepsal, mít alespoň kopii tohoto dokumentu. Nikdo nemůže být nucen k podpisu něčeho čemu nerozumí. Může se však stát, že budou naléhat například na úřadě, na policii, u soudu a podobně, aby cizinec podepsal pouze převzetí listiny, z tohoto důvodu by bylo dobré před svůj podpis napsat krátkou větou třeba i v rodném jazyce toho, kdo se má podepsat, že stvrzuje pouze převzetí dokumentu, ale jeho obsahu nerozumí.

6.1.1.4 Zařídit spolehlivé doručování úřední pošty

Aby byla úřední pošta cizinci vždy spolehlivě doručena, je důležité uvádět pro komunikaci s různými institucemi (např. policií, úřadem práce, pojišťovnou,...), takovou adresu, aby bylo spolehlivě zajištěno včasné doručení adresátovi. Při neúspěšném doručení důležité úřední zásilky se totiž může cizinec, kterému byla zásilka určena, dostat do velkých problémů, aniž

by o tom měl tušení. Náš právní řád totiž v některých případech umožňuje, že některé písemnosti mohou být doručeny náhradním doručením nebo vyhlášeny veřejnou vyhláškou. Takže nabudou platnosti, aniž by se o tom dotyčný dozvěděl, a tím může například dojít k uběhnutí lhůty pro odvolání.

6.1.1.5 Využití možnosti opravných prostředků

S doručováním úřední korespondence souvisí dále i možnost odvolání se. Pokud obdrží cizinec od některé z institucí negativní rozhodnutí, tak by měl vždy vyčerpat všechny možné opravné prostředky. Může se totiž stát, že příslušný orgán nerozhodne vždy v souladu se zákonem, ale pokud se dotyčný neodvolá, nebo se dokonce vzdá práva na odvolání, nebude již mít další možnost využití opravného prostředku.

6.1.2 Druhy nelegálního pobytu a sankce, které hrozí cizinci v ilegalitě

Sankce, které cizinci hrozí z důvodu, že na území České republiky pobývá nelegálně se odvíjejí od závažnosti porušení ustanovení upravujících pobyt cizinců. Tím, že cizinec pobývá v České republice nelegálně, se může dopustit přestupku nebo v některých případech i trestného činu. Nelegalitu pobytu můžeme rozdělit do několika skupin z hlediska její závažnosti.

6.1.2.1 Pobytová nelegalita vzniklá v průběhu pobytu cizince

Tento druh pobytové nelegality zahrnuje případy, kdy cizinec zůstane v České republice poté, co mu skončila platnost víza nebo doba pobytu stanovená vízem anebo bez víza, i když k tomu není oprávněn. To znamená, že cizinec sice přicestoval do České republiky legálně, ale do pobytové nelegality se z nějakého důvodu dostal až v průběhu pobytu. Sankce, která za toto porušení cizineckého zákona hrozí může mít podobu peněžité pokuty, která může dosáhnout výše 5000,- Kč. Dále může být uloženo správní vyhoštění až na 3 roky.

6.1.2.2 Pobytová nelegalita existující již od počátku jejího vzniku

Tato situace nastává tehdy, jestliže cizinec přejde nelegálním způsobem státní hranice České republiky (nyní Schengenského prostoru) nebo se o to pokusí. Je možno sem zahrnout

případy, kdy cizinec překoná státní hranice mimo hraniční přechod, užije cizí cestovní doklad jako svůj vlastní k překročení státní hranice, neoprávněně si provede nebo si nechá provést změny v cestovním dokladu, za účelem, aby se dostal na území České republiky. Z důvodu, že je zde nelegalita již od počátku, sankce které umožňuje uložit naše legislativa, jsou tvrdší. Zde hrozí pokuta, která může dosáhnout až 10000,- Kč a navíc správní vyhoštění až na dobu 5 let. Zde již může vzniknout zákonný důvod zajištění cizince v zařízeních, která jsou k tomu určena.

6.1.2.3 Nerespektování rozhodnutí správních nebo soudních orgánů a pokračující pobytová nelegalita

Pokud cizinec, kterému již bylo uloženo správní vyhoštění, nehodlá rozhodnutí o správním vyhoštění respektovat a setrvává dále v České republice, je tato situace zase o něco závažnější. Ne všichni cizinci, kterým bylo uloženo správní vyhoštění jsou totiž fyzicky deportováni do země svého původu a z tohoto důvodu musí vycestovat sami. Podobná situace může nastat u cizince, kterému byl uložen trest vyhoštění soudem podle trestního zákona. V těchto případech sice zákon o pobytu cizinců umožňuje uložit paradoxně nižší pokutu, než u případů pobytové nelegality, která existuje od počátku, uvedené v kapitole 5.1.2.2, maximální výše pokuty zde může dosáhnout 5000,- Kč, ale zároveň může být správně vyhoštěn až na dobu 10 let z území České republiky. Zde je velice vysoká pravděpodobnost, že bude takový cizinec umístěn do některého ze zařízení pro zajištění cizinců za účelem realizace správního vyhoštění. Pokud je jednání cizince již posuzováno podle trestního zákona a je tedy považováno již za trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí, může mu být soudem uloženo vyhoštění z území České republiky až na 10 let nebo trest odnětí svobody až na 6 měsíců a umístěn do tzv. vyhošťovací vazby, která může v některých případech svou dobou trvání přesáhnout dobu trestu odnětí svobody, protože se může v některých případech vyplhat až na 2 roky.

V této kapitole si můžeme všimnout, že sankce, které hrozí se mohou mnohdy velice lišit, je to z toho důvodu, že u konkrétních případů se vždy musí posoudit situace cizince, ve které se nachází, která je vždy individuální, a která jej vedla k porušení legislativy a k nerespektování správních nebo soudních rozhodnutí.

6.1.3 Organizace, které v České republice pomáhají cizincům, žadatelům o azyl a azylantům, včetně kontaktů

Český helsinský výbor

Štefánikova 21
150 00 Praha 5
tel.: +420 220 515 223
e-mail: pravni@helcom.cz
web: <http://www.helcom.cz/>

Česká katolická charita

Vladislavova 1460/12
110 00 Praha 1
tel.: +420 296 243 330
fax.: +420 296 243 333
e-mail: sekretariat@charita.cz
web: <http://www.charita.cz/>

Mezinárodní organizace pro migraci

Dukelských hrdinů 692/35
170 00 Praha 7
tel.: +420 233 370 160
fax.: +420 233 382 259
e-mail: prague@iom.int
iom@iom.cz
web: <http://www.iom.cz/>

Multikulturní centrum Praha

Palác Lucerna, Vodičkova 36
116 02 Praha 1
tel.: +420 296 325 345
fax.: +420 296 325 345
e-mail: infocentrum@mkc.cz
web: <http://www.mkc.cz/>

Organizace pro pomoc uprchlíkům

Kovářská 4
190 00 Praha 9
tel.: +420 284 683 545, 284 683 714
fax.: +420 233 371 258
e-mail: opu@opu.cz
web: <http://www.opu.cz/>

Poradna pro integraci

Senovážná 2
110 00 Praha 1
tel.: +420 224 233 034, 224 216 758
mob.: +420 603 281 269
fax: +420 224 213 426

e-mail: paha@p-p-i.cz
web: <http://www.p-p-i.cz>
<http://www.barevnaplaneta.cz/>

Poradna pro uprchlíky

Senovážná 2
110 00 Praha 1
tel.: +420 224 224 379
mob.: +420 605 263 035, 605 253 994
fax: +420 2 22 241 295
e-mail: poradna@refug.cz
web: <http://www.uprchlici.cz/>

Sdružení občanů zabývajících se emigranty

Mostecká 5
614 00 Brno
tel.: +420 545 213 643
fax: +420 545 213 746
e-mail: soze@soze.cz
web: <http://www.soze.cz/>

Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky v Praze

Náměstí Kinských 6
150 00 Praha 5
tel.: +420 257 199 860, 257 199 861
fax: +420 257 199 862
e-mail: czepr@unhcr.org
web: <http://www.unhcr.cz/>

6.2 Doporučení organizacím pracujícím s cizinci

Tato doporučení jsou určena pro složky Policie České republiky, které se podílejí na zajišťování cizinců. Dále jsou určena organizacím, které cizincům na území České republiky, kteří se aktuálně nacházejí v nesnázích pomáhají.

6.2.1 Doporučení pro Policii České republiky

Základním doporučením pro Policii České republiky v souvislosti se zajišťováním cizinců, je to, aby bylo striktně dbáno na poučování cizinců o svých právech a opravných prostředcích, které zákon umožňuje využít.

Týká se to zejména práva na možnost podat žalobu proti zajištění a dále také na možnost požádat v České republice o azyl. Zde je totiž riziko, že když se o výše zmíněných právech cizinec nedozví, nebo se o nich dozví až po uplynutí lhůty ve které měl možnost tato práva

uplatnit, nebude už mít možnost je uplatnit. Nejkratší lhůta, kde je také z tohoto důvodu nejvyšší riziko prodlení, je lhůta pro možnost podání žádosti o azyl, která je pro cizince v zajištění zákonem stanovena na pouhých 7 dní od doby doručení rozhodnutí o zajištění. Pro podání žaloby proti zajištění k soudu je lhůta 30 dní od doby doručení rozhodnutí o zajištění. Pro podání návrhu na propuštění ze zajištění podle Občanského soudního řádu, není zákonem stanovena žádná lhůta a je dokonce možné podat tento návrh i opakovaně.

Dalším doporučením je, aby kompetentní příslušníci policie byli pečlivější při rozhodování a odůvodňování rozhodnutí o zajištění cizinců. Předešlo by se tak případům, kdy cizinec podá žalobu pouze proto, že má rozhodnutí právní vadu, pro kterou pak soud o žalobě rozhodne ve prospěch cizince, ale ve skutečnosti přitom zákonné důvody zajištění existují.

6.2.2 Doporučení pro Organizaci pro pomoc uprchlíkům

Cizinci, kteří se nacházejí v nesnázích a obzvláště pak ti, kteří jsou zajištěni v některém ze zařízení pro zajištění cizinců, bývají většinou nedůvěřiví k většině pracovníků, kteří se jim snaží pomoci. Velkou roli zde hraje také často jazyková bariéra. Dle názoru autorky této práce by bylo vhodné zapojit do pomoci cizincům ve větší míře cizince žijící na území České republiky, kteří pocházejí ze zemí, odkud přišla většina cizinců, kteří jsou aktuálně v nesnázích, nebo jsou dokonce zajištěni. Bývají to totiž lidé, kteří mají mnohem lepší povědomí o poměrech v zemi původu cizince, který má právě z nějakého důvodu problémy. Člověk, který má podobné zkušenosti, mnohem spíše porozumí problémům cizince, bude zcela jistě mnohem lépe schopen cizince motivovat k tomu, aby spolupracoval a podílel se na úspěšném zvládnutí problému. Dále by mohla být velkým pozitivem dobrá znalost cizího jazyka, zejména pak ruštiny, v současné době je v České republice upřednostňována výuka světových jazyků jako je angličtina a němčina, a tak málokterý pracovník v pomáhajících profesích ovládá ruský jazyk, který je dle názoru autorky při komunikaci s cizinci v zajištění nejvíce zapotřebí.

7 SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

AUJESKÁ, Soňa a kol. *Monitoring situace žadatelů o azyl v zařízeních pro zajištění cizinců. Situační analýza*. 1. vyd. Praha: Organizace pro pomoc uprchlíkům 2006. 77 s.

ISBN neuvedeno.

Azyl a migrace. [online]. [cit. 15.01.2008].

Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/azyl/index.html>>

Azylová zařízení. [online]. [cit. 15.04.2008].

Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/ministerstvo/suz/zarizeni.html>>

Azyl udělen – počet rozhodnutí obou instancí v jednotlivých letech 1990 – 2007. [online]. [cit. 15.01.2008].

Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/statistiky/2007/uprch2007/6pr_2007.html>

BUDILOVÁ, Lenka – HIRT, Tomáš. *Policista v multikulturním prostředí*. 1. vyd. Praha: Varianty 2005. 103 s. ISBN 80-903510-1-8.

Cizinci s povoleným pobytem na území České republiky k 31.12.2007. [online]. [cit. 15.01.2008].

Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/statistiky/migrace/2007/1231_celkem.pdf>

Cizinci v České republice. 1. vyd. ČSÚ: Praha, 2006. 272 s.

ISBN 80-250-1263-8.

Historie schengenské spolupráce. [online]. [cit. 15.04.2008].

Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/57770/120763/clanek/zakladni-fakta-/historie-schengenske-spoluprace/>>

HOŘAVOVÁ, B. *Nečitelní cizinci. Jak se (ne)píše o cizincích v českém tisku*. 1. vyd. Praha: Multikulturní centrum 2003. 96 s. ISBN 80-239-1137-6.

GABAL, Ivan a kol. *Etnické menšiny ve střední Evropě*. 1. vyd. Praha: G plus G 1999. 344 s. ISBN 80-86-103-23-4.

Kontrolní činnost úřadů práce. [online]. [cit. 30.03.2008].

Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/4871>>

MAREŠ, Miroslav a kol. *Etnické menšiny a česká politika: analýza stranických přístupů k etnické a imigrační politice po roce 1989*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury 2004. ISBN 80-7325-050-0.

MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Sociální práce v praxi*. 1. vyd. Portál: Praha, 2005. 352 s. ISBN 80-7367-002-X.

MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Základy sociální práce*. 1. vyd. Portál: Praha, 2001. 312 s. ISBN 80-7178-473-7.

MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. 1. vyd. Portál: Praha, 2003. 288 s. ISBN 80-7178-549-0.

Mezinárodní ochrana. [online]. [cit. 19.04.2008].

Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/azyl/azyl.html>>

Pilotní projekt výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků. [online]. [cit. 30.03.2008].

Dostupné z: <<http://www.imigracecz.org/>>

Principy schengenské spolupráce. [online]. [cit. 15.04.2008].

Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/57770/120764/clanek/zakladni-fakta-/principy-schengenske-spoluprace-/>>

Rozdělení žadatelů podle státní příslušnosti 2007. [online]. [cit. 15.01.2008].

Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/statistiky/2007/uprch2007/2nz_2007.html>

Schengenská spolupráce a ochrana státních hranic. [online]. [cit. 19.04.2008].

Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/azyl/schengen.html>>

ŠIŠKOVÁ, Tatjana a kol. *Menšiny a migranti v České republice*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 200 s. ISBN 80-7178-648-9.

ŠIŠKOVÁ, Tatjana a kol. *Výchova k toleranci a proti rasismu*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. 208 s. ISBN 80-7178-285-8.

Základní fakta. [online]. [cit. 30.03.2008].

Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/57770/clanek/zakladni-fakta-/>>